

2014 nr 4
Fåglar
i Närke

Sigrid Mörner

Fåglar i Närke

Årg 37 2014 Nr 4

Närkes Ornitologiska Förenings medlemstidning

Redaktör och layout

Åke Lorin Brantströms gränd 12, 702 28 Örebro,
Tel. 019-24 49 32, 070-326 90 02.
E-post: ake.lorin@telia.com

Manusstopp

för **Fåglar i Närke 2015 nr 1** är den 15 feb.

Närkes Ornitologiska Förening

En ideell regionalförening
av Sveriges Ornitologiska
Förening, SOF.

Medlem i Närkes Ornito-
logiska Förening blir man
genom att sätta in årsavgiften

på plusgiro 430 33 22-4 eller bankgiro 5747-3357.
Årsavgiften är för vuxen 200 kr, för familjemedlem
50 kr (erhåller ej medlemstidning), för ungdoms-
medlem (13-20 år) 100 kr och för barn (1-12 år) 50 kr.
Medlem i NOF erhåller vår medlemstidning som
utkommer med fyra nummer per år.

Redaktionsgrupp

Ann-Margret Elmroth, Tel. 019-32 01 83,
070-637 15 95. E-post: elmroth@telia.com
Magnus Helleryd, Tel. 019-298 692, 070-238 37 93
E-post: magnushelleryd@hotmail.com
Marianne Johansson, Tel. 019-36 17 75,
070-656 63 69. E-post: marianne-j@telia.com
Björn Ander, Tel. 070-763 20 07. E-post:
bander68@gmail.com

Adressändringar sänds till:

Närkes Ornitologiska Förening
c/o Hans Waern, Box 42, 692 21 Kumla.
E-post: hans@ekonoma.se

NOF:s föreningslokal

För sammanträden, litteratur, utställningsmaterial,
holkar m m. Källarlokal med ingång gavel på gårds-
sidan. Adress: Hagmarksgatan 9, Örebro.

NOF:s hemsida: www.sofnet.org/nofnet

Du är välkommen att besöka NOF:s hemsida där
du finner information om föreningens verksamhet.

**Upplev naturen närmare
med en kikare från oss**

Välkommen in!!

kikarproffsen

A-FOTO
BUTIK & ATELJÉ

Filarevägen 3 (Lillån) 019-250623 www.a-foto.se

Omslagsbild: **Tofsmes** *parus cristatus* efter en akvarell av Staffan Ullström.
Text: Ann-Margret Elmroth

Tofsmesen är en hemmakär fågel. Den uppehåller sig i stort sett inom en kvadratkilometer och använder ibland samma bo år efter år. Det har honan färdigställt en gång i tiden i en gammal murken stubbe eller trädstam där hon lätt kunnat hacka ut ett litet bohål. Miljön ska då förstås vara den lämpliga, tall- och/eller granskog, gärna med någon vattensamling i närheten. Där i trakten kan paret under barmarkstider samla ihop ett vinterförråd av spindlar och smålarver så att de inte måste leva av enbart tall- och granfrön hela vintern. Deras skafferier befinner sig förstas under lavstycken och lös bark och i sprickor på stammar och grenar och de kan t.o.m. klistra fast sina fynd mellan barren. Under sitt födosök händer det att de hoppar omkring och letar på marken och har man tur att komma förbi just då kan man observera dem länge för särskilt skygga är de inte. Lätta att känna igen är de tack vare sin triangelformade tofs, läckert vattrad i svart-vitt (*cristatus* betyder *försedd med tofs*. Jämför med skäggdoppingens och tofslärkans latinska namn!). Kring halsen har tofsmesen ett svart och vitt band som syns tydligt. Ryggen är gråbrun, bröstet vitt och buken lite beigeaktig. Ögonen är rubinfärgade men att komma denna mes så nära att man ser ögonfärgen är inte lätt. Då får man ha en matning ute i barrskogen någonstans. Varför inte i Trolldalen eller någon annanstans i Kilsbergen eller Tiveden? Boet är omsorgsfullt klätt med mossa, lav, ull och hår. Honan börjar lägga sina ägg tidigt, redan i mitten av april, och de 4-6 äggen är vita med rostfärgade fläckar. Honan ruvar ensam i ca fjorton dagar och blir då matad av hannen. Ungarna hjälps makarna åt att ge mat de närmaste veckorna. Paret håller hela tiden kontakt med varandra och känner man igen deras läte och sång är det ganska lätt att få syn på dem. Annars får man nöja sig med att lyssna. Innan flyttfåglarna kommer genljuder barrskogarna av deras klara och glada drillande. *Pirri pirri pirrirt* sjunger hannen, och *pirri pirri prrirt* svarar honan en bit därifrån. Vill det sig väl kan vi de närmaste månaderna få höra locklätet som oftast är ett fragment av sången. Det är nämligen inte ovanligt att tofsmesen deltar i mestågen som drar fram vintertid. Då kalasas de olika släktingar samfällt på skafferiförråden någon flitig kusin eller artfrände gömt i träden. Tala om fågeldemokrati!

Ordföranden har ordet

Hans Waern

Foto: Åke Lorin

Då har stunden kommit för mig att i min egenskap av ordförande för NOF för sista gången skriva några rader till nästkommande nummer av Fåglar i Närke. Efter 25 år i Närkes Ornitologiska Förenings styrelse, varav 24 år som kas-

sör, 4,5 år som ordförande och dessutom 30 år som medlemsregisteransvarig, är det dags

för mig att vid årsmötet i februari 2015 lämna min post i föreningens styrelse. Det kommer säkert att kännas konstigt den första tiden när det börjar dra ihop sig till styrelsemöten i början på månaden och jag kommer säkert i viss mån att sakna mötena. Samtidigt behöver min agenda tunnas ur lite.

Det är mycket som har hänt i en förening som vår under denna tid, så den här ledaren handlar lite om tillbakablickar.

Fågelskyddsarbete och remissärenden i olika

frågor har alltid varit en kärnfråga för föreningen. I mitten på 90 talet svarade vi bland annat på många remisser som gällde naturreservatet Rynningevikens tillkomst. Genom åren är det sedan många remisser som blivit besvarade om reservatsbildningar, vägdragningar, stenbrottsbrytningar, vattenkraft med mera.

Föreningens medlemsaktiviteter har också alltid varit något viktigt. Under hela min tid i styrelsen har vi varje år haft 7-8 föreningsmöten där olika föredragshållare spridit kunskaper om fågellivet. Exkursioner och resor har också varit viktiga i föreningens verksamhet. Vi har en lång tradition av till exempel Ölands- och Falsterboresor som började genomföras i början på 80-talet och som vi har haft varje år sedan dess.

Vi har under denna tid både startat och lagt ner Närkevarsaren. Den var mycket populär under 90-talet och början på 00-talet. När rapporteringssystemet Svalan kom till minskade

intresset betydligt både för att lämna rapporter och lyssna av svararen. Därför lade styrelsen ner den under 2010.

Lite hjälpmedel till verksamheten har vi anskaffat under åren. Jag kommer ihåg när vi köpte vår första dator till föreningen. Den kostade 36 000 kr och vi köpte den tillsammans med tre andra naturföreningar i Örebro. Den skulle alltså användas av fyra olika föreningar. Vi löste senare ut de andra föreningarna. Vi behövde en egen dator. Denna är förstås kasserad sedan länge.

Något som har varit mycket roligt och givande med att ha varit många år i styrelsen, är att jag har fått förmånen att lära känna en lång rad med mycket trevliga och kompetenta personer. En del har jag förstås lärt känna närmare eftersom de deltagit flera år i styrelsearbetet, andra har av olika skäl måst inta en mera passiv position i föreningen och efter en kortare tid lämnat styrelsen. Några finns inte

Forts. sid 4

NOF:s styrelse

Ordförande och kassör

Hans Waern, Vilebacken 45, 692 36 Kumla,
Tel. 019-58 20 18, 070-492 53 51

E-post: hans@ekonoma.se el. hans.waern@telia.com

Vice ordförande, fågelskydd, utbildning och bibliotekarie

Ulf Jorner, Måbärsvägen 11, 703 75 Örebro
Tel. 019-31 21 46, 070-661 66 55

E-post: ulf.jorner@spray.se

Sekreterare, PR- och mediagrupsansvarig

Kent Halttunen, Nygård, Norra Folkavi,
71991 Vintrosa. Tel. 070-216 11 30

E-post: kent.halttunen@tele2.se

Rolf Hagström, Exkursionsansvarig

Vreta Gård 207, 692 93 Kumla
Tel. 019-23 44 75, 076-142 17 21

E-post: rolf.hagstrom@gmail.com

Bengt Jalsborn, Lotteri- och försäljningsansvarig

Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro,
Tel. 019-12 70 80, 070-113 47 99

E-post: b.jalsborn@gmail.com

Ronnie Lindqvist, Rese- och inventeringsansvarig

Bertil Waldéns gata 6, 702 15 Örebro,
Tel. 019-10 23 33, 070-262 14 17

E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Per Karlsson Linderum, Resor o mediagruppen

Babelsvägen 2, 697 74 Sköllersta
Tel. 019-18 84 14, 072-225 00 63

E-post: per.karlsson.linderum@orebro.se

Suppleanter

Tord Larsson Resor, exkursioner o fågelskydd.

Hagalundsvägen 39 A, 702 30 Örebro
Tel. 070-716 62 54, 019-24 62 53

E-post: info@isonine.se

Håkan Carlestam, Inomhusmöten

Engelbrektsgatan 13B, 702 12 Örebro
Tel. 070-531 14 20

E-post: carlestam@gmail.com

Åsa Bengtsson, Inomhusmöten och tjeigrups- ansvarig

Loggatan 13, 70228 Örebro
Tel 073-332 20 31, 019-33 35 27

E-post: asa.bengtsson@orebro.se

Gott Nytt år 2015

önskas er alla

Redaktionen, Ann-Margret, Björn, Magnus, Marianne och Åke tackar alla er som medverkat och hjälpt oss med rapporter, referat, artiklar och bilder.

Styrelsen framför sitt tack till alla medlemmar som under året vänligen ställt upp med planering och arbete i samband våra arrangemang.

Forts från sid. 2
kvar i livet.

Vi hedrar deras minne.

Det har alltid rätt en god stämning och en positiv anda på våra sammanträden. Under denna tid har inte mindre än 54 personer varit engagerade i NOF:s styrelsearbete. Ni vet själva vilka ni är och ni ska alla ha ett varmt och stort TACK för ett bra samarbete. Läger vi dessutom till personer som varit engagerade i redaktionsarbetet med vår tidning Fåglar i Närke ökar skaran till 62 personer. En imponerande mängd av personer som jobbat hårt för vår förening.

Med de här raderna ber jag att få tacka för mig och min tid i NOF:s styrelse. Jag tackar även för förtroendet att vara er ordförande de sista 4,5 åren. Jag önskar den nya styrelsen all välgång i det fortsatta arbetet med att bedriva NOF:s verksamhet och föra föreningen framåt.

Jag önskar er dessutom en riktig God Jul och ett riktigt Gott Nytt Skådarår .

För sista gången från min sida:

VÄL MÖTT I MARKERNA!! 🐦

Nominera kandidater till Årets Gulsparvinsats

I samband med årsmötet 2013 beslutade medlemmarna i Närkes Ornitologiska Förening att föreningen ska dela ut ett pris till en person eller grupp av personer som har gjort insatser inom fågelintresse, fågelskydd eller fågel-forskning.

Priset 2014 gick till Olle Liljedahl för att han under många år delat med sig av fågelkunskaper. Olle Liljedahl fick bland annat ta emot 5 000 kronor och en snygg akvarell av konstnären Stefan Gustafsson.

Vid NOF:s årsmöte i februari 2015 ska priset delas ut igen, och nu är det hög tid att nominera lämpliga kandidater till priset som kallas Årets Gulsparv eller Årets Gulsparvinsats.

Nu har du chansen att nominera någon eller några som du tycker har gjort sig förtjänt/a av priset. Ta kontakt med någon i styrelsen och presentera din kandidat! 🐦

NOF-resa

Runde - Norges mest lättillgängliga fågelberg

Veckan efter midsommar planerar NOF en gruppresa för maximalt 12 personer till Runde. 5 - 6 dagar med två minibussar från Örebro och övernattningar i stugor och på vandrarhem. På vägen dit besöker vi Dovrefjäll och skådar högalpina fjällfåglar och med lite tur kanske vi kan få en skytt av myskoxarna som Dovre är kända för. Två dagar på Runde med vandringar på fågelberget och även en båttur runt ön planeras för att se de hundratusentals havsfåglarna som häckar på ön. På hemvägen besöker vi någon bergig högfjällslokal i Jotunheimens bergsmassiv och njuter av ett av världens vackraste landskap och dess fåglar. Vi får se stormfåglar, havssulor, lunnefåglar, sillgrisslor, tordmular, tretåiga måsar, storlabbar, toppskarvar och många många fler arter på mycket angenämt näravstånd. Har vi vädret med oss och det mot förmodan inte regnar får vi dessutom allt inramat i ett hisnande scenario. Fotomöjligheterna är mycket gynnsamma eftersom vi gör den här resan i ett lugnt tempo. Mer detaljerad information fås av Ronnie Lindqvist på telefon 070-262 14 17 eller mail lindqvist_ronnie@hotmail.com. Resan är budgeterad att kosta ca 4 000:- - 5 000:-. Sista anmälningssdag är 2015-05-31.

Kallelse till årsmöte 2015

Medlemmar i Närkes Ornitologiska Förening kallas till årsmöte torsdagen den 19 februari 2015 kl. 19.00 i Vasakyrkan, Vasagatan 6-8 Örebro.

- §1 Val av ordförande för årsmötet.
- §2 Val av sekreterare för årsmötet.
- §3 Val av två justeringsmän att justera årsmötesprotokollet.
- §4 Fråga om årsmötet utlysts i behörig ordning (senast fjorton dagar före mötet).
- §5 Föredragning av styrelsens årsberättelse och redovisning av räkenskaperna.
- §6 Föredragning av revisionsberättelse.
- §7 Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen 2014.
- §8 Val av ordförande i styrelsen för en tid av 2 år.
- §10 Val av ledamöter i styrelsen (3 ordinarie ledamöter för två år och två suppleanter för 1 år).

- §11 Val av två revisorer för 2014 samt två revisorssuppleanter (vardera för ett år).
- §12 Val av valberedning (sammankallande och två ledamöter).
- §13 Fastställande av budget för 2015
- §14 Fastställande av årsavgift för 2016.
- §15 Ärenden som styrelsen förelägger årsmötet.
- §16 Av medlem skriftligt framställt, motiverat förslag som kommit styrelsen tillhanda före den 15 januari 2015.
- §17 Övrigt av medlem framställt förslag, som styrelsen tagit ställning till.
- §18 Årets Gulspår
- §19 Övriga frågor.

Efter årsmötet fortsätter kvällen enligt programmet för inomhusmöten.

Välkomna!

För vem klämtar mesklockorna?

Anastasia Valenta. En reflektion om stödutfodring av fåglar

Nu när vintern är i annalkande och medför kyla och kortare ljusdagar, oavsett om det faller någon snö eller ej, har jag återigen börjat tänka på det där med fågelmatning, vilket nog är naturligt att göra för en fågelvän så här års. Det som jag främst har funderat på är vad som

lämpar sig bäst att ge som stödfoder till våra befvädrade vänner och då har jag tänkt längre än till det som affärerna har att erbjuda i form av färdig fågelmat, närmare bestämt talgbollar och liknande foder. Jag börjar nämligen misstänka att sådant foder inte håller tillräckligt hög kvalitet, det vill säga att det inte innehåller den näring som fåglarna är i behov av. Med tanke på att talgbollar säljs i rumstemperatur i affärer blir det genast ganska uppenbart att de inte innehåller särskilt mycket fett, då fett snabbt blir härsket om det inte förvaras i ett kallt utrymme. De flesta har nog märkt att talgbollar har en tendens att smulas sönder, vilket en produkt med hög fetthalt knappast torde göra; försök exempelvis att smula sön-

Nya NOF-medlemmar

Sedan förra numret av FiN har till och med december nedanstående medlemmar registrerats. Välkomna till föreningen.

David Tverling, Laxå.

Olle Gunnarsson, Glanshammar

der ett paket smör. Det går helt enkelt inte.

Allt detta ledde till att jag bestämde mig för att överge allt fabriksproducerat fettfoder och prova att göra eget istället. Vad beträffar de fröblandningar, nötter med mera, som finns till salu håller de ofta en bra kvalité och det finns ingen anledning att ersätta dem med något annat.

För att återgå till temat hemgjort fettfoder kom jag genast att tänka på ett gammalt recept som jag hade stött på i både böcker och tidskrifter och som verkade vara genialiskt simpelt. Det jag pratar om är naturligtvis den välkända mesklockan (eller talgklockan) som de allra flesta säkerligen har hört talas om. För dem som däremot inte känner till den kommer här en kort beskrivning:

Den skall enligt de flesta recept göras genom att en blandning av smält kokosfett och frön för viltfåglar hålls i en lerkruka, genom vars hål i botten det har stuckits en lång och tjock gren, som sticker ut en bra bit utanför krukanten. Fettet med fröna får sedan stelna i krukkan och grenen blir ”ingjuten” i fett. Därefter vändes krukkan upp och ned och hängs upp i exempelvis ett träd med hjälp av ett rep eller ett snöre som sätts fast i grenstumpen som sticker ut ur krukbottnen. Hela idén verkar som sagt genialisk – fågeln (med största sannolikhet mesen) får skydd från regn och snö när den sitter under krukmyrningen och pickar i sig fett- och fröblandningen. Själva fodret hålls också skyddat från vädrets makter genom krukans sidor och genom att hålet i krukbottnen täpps igen av grenen (och kan även tätas till på andra vis innan det smälta fettets hålls i). Dessutom är receptet på mesklockan så spritt att det borde vara välbeprövat. Så resonerade i alla fall jag när jag förmedlade den briljanta idén om att tillverka en mesklocka till min mamma (utanför vars lägenhetsfönster fågelmatningen pågår). Sagt och gjort – klockan tillverkades, om än med några ändringar i konstruktionen. Behållaren för det smälta fettets (som blandades med jordnötter och inte med frön) blev inte en lerkruka utan en plastburk från Lindells naturella

kvarg. I övrigt var konstruktionen densamma som ovan. Mesklockan sattes upp och väckte inget intresse hos mesarna. Det var dock en blämes som vid några tillfällen besökte den men verkade inte vara särskilt förtjust i denna matare. Jag skyllde genast på att fodret var alldeles för hårt, varför fettets hackades i mindre delar och klockan hängdes upp och ner, det vill säga med fodret uppåt, med få förbättringar i den effekt den hade på mesarna.

Till slut tröttnade vi på den misslyckade konstruktionen och tog in mesklockan. Fettet såg dock så bra ut att det kändes fel att kasta det, så vi bestämde oss för att göra ett sista försök men förändra sättet som fettets presenterades på för fåglarna. Vi tog ut fettets från plastbyttan och placerade ut det i ett sådant plastnät som ofta finns runt plastaskar med frukt i affären. Därefter hängdes fettets upp som en talgboll. Och gissa om det blev populärt! Det satt mesar på fettets från att det ljusnade tills det blev mörkt ute. Vad är då gåtan bakom detta, lär folk undra. Jo, vår hypotes är att mesarna helt enkelt inte känner sig trygga med att sticka in huvudet i en bytta medan de äter. De vill se vad som pågår runtomkring och hinna upptäcka eventuella faror i god tid.

Det återstod ändå ett problem med den nya konstruktionen för fågelmatning. Nätet med fettblandningen snurrade runt något fruktansvärt så fort en fågel satte sig på den och man blev nästan illamående bara av att titta på det. Detta problem löstes genom att fettets knöts fast med ytterligare ett rep som var fäst i nätets nedre del. På detta vis kunde mesbollen inte längre snurra runt och mesarna fick sin mat – när de inte slogs med varandra, vill säga.

Något som fortfarande är ett mysterium för mig är hur det kan komma sig att receptet på mesklockor är så populärt och påträffas i alltifrån specialböcker om fågelmatning till dags-tidningen Metro. Min mammas hypotes är att alla (precis som hon och jag) tänker att receptet verkar vara ”genialiskt simpelt” och sprider det vidare – utan att prova det själva! När jag googlade ”mesklocka” för att pröva min hypotes hittade jag en del bilder på mesklock-

or – liggandes på bord, i tillverkningsprocess, upphängda i träd (utan mesar), men bara några få bilder där det visas enstaka mesar som äter ur dem. Alla bilder med mesar närvarande visar klockor som precis har blivit gjorda och är fyllda med fett till brädden. Detta innebär att fågeln i detta läge *inte* behöver sticka in huvudet i klockan eller klättra in i den för att komma åt fett. Jag hittade dock inte en enda bild som visar en mes som sticker in huvudet i klockan. Ett bildsökande av ordet "talgklocka" gav precis samma resultat. Detta kan ge åtminstone vissa belägg som stärker min och mammas hypotes.

Nu har vi gjort satsen för hemmagjord mesboll (som jag väljer att kalla den konstruktion vi hittade på) flera gånger eftersom den har blivit så omåttligt populär bland fåglarna. Som mest har jag sett fyra mesar (talgoxar) sitta och äta samtidigt på bollen, som inte är särskilt stor! Mesbollen har lockat till sig de två vanliga mesarterna samt entita och även större hackspett!

Med tanke på att receptet uppenbarligen har gått hem hos fåglarna tänker jag presentera det här i tidningen så att fler personer kan överge de färdigtillverkade talgbollarna och prova det här istället. Håll till godo!

För **en** mesboll behövs:

- 250 g (ett halvt paket) kokosfett. Jag har även sett ister säljas på samma sätt (i "smörpaket") i vissa affärer. Har inte provat det än men jag antar att det går precis lika bra att ta det istället.
- Ca 0,75 – 1,5 dl (beroende på hur stor form du använder) av antingen solrosfrön, eller jordnötter, eller hälften av vardera.
- 1 plastnät (sådan som sitter över plastaskar med frukt när de säljs i affären)
- 2 bitar rep
- "Form", alltså det som fettblandningen får stelna i, typ liten keso-eller crème fraicheburk.

- Smält fett i en kastrull, bara så att allt blir flytande – låt det alltså inte koka.

- Lägg i fröna/jordnötterna i den form du tänkt använda. Vi använder en 2 dl crème fraiche –

förpackning.

- Häll över det smälta kokosfettet och låt det stå tills det stelnar helt (det går snabbare i kylskåpet).

- Lossa fett ur formen och lägg det i plastnät. Dra åt nätet så att det ligger ganska tätt mot fett och häng upp det i en trädgren eller var du vill. OBS: knyt alltid i båda ändarna av mesbollen, både upptill och nedtill, så att den inte snurrar runt när fåglarna sätter sig på den.

Det gäller att vara uppfinningsrik när man utfodrar fåglar. Att göra själv är generellt sätt mycket bättre än att använda sig av färdiga lösningar för utfodring. Om man har en hel tomt till sitt förfogande är det allra bästa att ha en fågelmatare av typen "hus på pinne" fylld med vildfågelfröblandning, en del fröblandning utspritt på marken för de fåglar som inte vågar eller kan sitta på fågelmataren, samt flera mesbollar enligt receptet ovan. Om man dessutom sparar äpplen eller rönnbär, paradisäpplen eller liknande frukter i de träd man har och låter fröställningar från syren, lönn m.m. sit-

Genom fönster och balkongstolpar syns vår hemmagjorda "talgboll"

Foto: Anastasia Valenta

ta kvar så täcks de flesta fåglars behov av föda.

När jag var en liten flicka klippte jag av en del mogna rönnbärsklasar, frös in dem i en fryspåse och när vintern kom knöt jag fast dem väl synligt på balkongräcket i min morfars lägenhet på fjärde våningen. Detta resulterade i att såväl kol – och björktrastar samt även siden-
svansar (!) besökte balkongen för att äta av de läckra röda bären. Den som har utrymme i frysen kanske kan prova denna metod nästa år?

Fågelmatning är ett mycket värdefullt stöd för fåglarna i vintertider då det blir kallare och de behöver mer näring för att hålla kroppstemperaturen uppe. Den som matar fåglar hjälper

dem samtidigt som det ges tillfälle att studera vanliga (samt emellanåt även mer sällsynta) fågelarter på nära håll. Och ja, fågelmatning är något som *alla* har råd med. Bara en enda mesboll räcker länge, och den kostar inte särskilt mycket.

Hur var det då med mesklockorna? För vem klämtar de, egentligen? Gamle Hemingway hade nog blivit lite ställd om han fick den frågan, men med utgångsläget i det lilla experimentet jag bevittrade kan jag med fog säga att de i alla fall inte klämtar särskilt lockande för mesarna. *Lycka till med fågelmatningen!* 🐦

Exkursionen till Yxnäset 2014-10-19

Gunnar Nilsson

Det envisa regnandet under natten och morgontimmarna fick nog en del att stanna hemma denna dag. Men lagom till exkursionens starttid 09:00 slutade regnandet och under hela förmiddagen kunde de 14 deltagarna njuta av uppehåll och måttlig SV vind. Ännu mer förvånande var att det denna höst inte fanns några problem att promenera utan stövlar över betesmarkerna. Även diken var utan vatten och detta fick sin förklaring när vi kom ut till Yxnäsa udde och kunde se det låga vattenståndet i Hjälmaren. Vid P-platsen visade 2 fina fjällvråkar upp sig innan vi vandrade ut mot Yxnäset. Yxviken var denna dag helt dominerad av svanar, 12 sångsvanar och 21 knölsvanar, som trivdes på de många stenar som nu dykt upp mitt i viken på grund av den låga vattennivån. Karaktärsarten för höstexkursionen hit är ju annars salskrakarna. I viken fanns denna förmiddag bara 17 honfärgade exemplar vilket kändes lite med tanke på att det två dagar tidigare fanns 170 i samma vik. Nåväl, när vi slutsummerade salskrakarna för dagen blev resultatet

dock 48 ex. varav huvuddelen, 26, fanns i Segersjö dammar. Den sydvästliga vinden låg på mot plattformen men vid brasan på udden gav strandskogen ett behagligt lä. Kaffet och korvarna smakade som vanligt extra bra här ute och brasan värmdes skönt. Ute i sjön kunde vi räkna in 80 storskrakar, 60 vigg, 32 skäggdoppingar, 1 storskarv och 2 havsörnar. 🐦

Rävahänget

Kent Halttunen

Lördagen den 13 september genomförde Närkes Ornitologiska Förening arrangemanget Rävahänget vid Rävgången, Rynningeviken.

- Vi hänger i Rävgången under en förmiddag och vi hänger in en del fågelarter, därav namnet, förklarar Ronnie Lindqvist som ligger bakom arrangemanget. En fågelspaning för hela familjen som genomfördes för tredje året i rad då man ägnar sig åt fågelspaning från en och samma plats.

- Kul att man kan se så många arter på nära håll och så är det lite socialt också att få skåda

Jan Korslid, Åsa Bengtsson och Britt-Louise Korslid var några av besökarna vid Rävahänget.
Foto: Rolf Hagström

tillsammans, sa Åsa Bengtsson.

Vädret var till en början lite tjurigt, molnigt och en rätt bister nordlig vind. Men sedan kom en av besökarna, Jan Andersson, och berättade att han sett både blåhake och en rödspov lite längre bort vid Rävgångsmaden. Det piggade upp och efter en stunds observation konstaterades att det var en rödspov av rasen Islandica vi kunde se i kikarna.

- Titta på näbben, på teckningen på huvudet och på de vita fläckarna bak på fjäderdräkten, sa Ronnie Lindqvist.

Under förmiddagen räknades in totalt 60 olika arter. Vid sidan av rödsponen dök en myrspov upp och rastade på strandpromenaden. Dessutom flög en kustpipare förbi och ett par skäggmesar visade upp sig fint i den främre delen av vassen. 🐦

EuroBirdwatch

Kent Halttunen

Lördagen den 4 oktober deltog Närkes Ornitologiska Förening på ett antal fågellokaler i Närke i arrangemanget EuroBirdWatch, en räkning av alla rastande och sträckande fåglar. Under lördag förmiddag var skådare ute och

räknade i Kvismaren, Oset, Rynningeviken, Tysslingen, Läppe, Dimbobaden, Vibysjön, Vålakärren, Boglundsängen och Björka lertag.

EuroBirdwatch är en aktivitet när fågel-skådare i hela Europa räknar fåglar. I år arrangerades den för tjugoförsta gången. Evenemanget uppmärksammar den stora strömmen av flyttfåglar från Eu-

ropa till övervintringsplatserna i Afrika. För många fåglar är det en ofattbart lång och farlig resa på flera hundra mil.

I Närke observerades totalt 44 858 fåglar under helgens räkning på de olika lokalerna. Räkningen visade att det fanns många gäss i Närke, bland annat 14 375 sädgäss och 6 711 grågäss. Några för landskapet ovanliga arter noterades: skärpiplärka, lappspurv, svärta, sjöorre, salskrake och kustpipare. En del fåglar som är ovanliga för årstiden noterades också: ladusvala, lövsångare, rörsångare, trädgårdssångare, svarthätta och törnskata.

En sammanställning visar att det fanns 116 arter på lokalerna.

Topplistan på antal fågelindivider ser ut så här:

1. Sädgås	14 375
2. Grågås	6 711
3. Kaja	3 802
4. Trana	3 501
5. Ringduva	1 725
6. Ob. bo-/bergfink	1 685
7. Tofsvipa	1 523
8. Stare	1 298
9. Vitkindad gås	1 190
10. Gräsand	1 030

Återskapade fågelöar vid norra Hjälmärstranden

Text och foto: Ulf Eriksson

Vid en inventering av fisktärna under 1960-talet uppmärksammades ön Lungersbådan på norra Hjälmaren då den hyste landets största fisktärnekoloni. I mitten av 1970-talet noterades en nedgång i fågelbeståndet på den samt på liknande småöar och grund i området. Förklaringen var enkel. Vegetationen hade fått för starkt fäste vilket minskade utrymmet för häckande få-

*Lungersbådan
tidigt 1980-tal. Bus-
kage och annan
vegetation tvingade
fåglarna att häcka
på en smal remsa
längs stranden.
Buskarna gav ett
bra skydd åt kråkor
och inga flygga tär-
nor och mäs sågs
lämna ön.*

*Den röjda Lungers-
bådan maj 2008.*

gel samt att buskar och träd gav ett bra skydd för predatorer som kråka och mink. Eftersom vattenståndsvariationerna numera regleras väl i Hjälmaren, förmådde inte vårisarna skrapa bort växtligheten och därmed fick vegetationen fäste. Likadant är förhållandet med uddar, hög vegetation når rätt ut i sjön och strandremsan blir allt smalare. Öppna strandpartier där kolonihäckande fåglar kan etablera sig blir sparsammare. Övergången mellan skog och sjö blir plötslig.

Därför avverkades några öar under 1980- och 90-talen, t.ex. Lungersbådan, Bysanhällen och Stallgårn. Även ett par öppna uddar har skapats på ön Valen och fungerar som häckplats för fisktärna. Regelbundet har vegetationen på öarna sedan rensats. Lungersbådan var den första ön som fick den här behandlingen och resultatet blev omedelbart och tydligt. Mer än 250 bon av fisktärna fanns på grundet vid en inventering 1983. Ett ännu större antal skrattnåsar fanns året efter och dessa kom med tärnorna att bli ett utmärkt skydd mot bl.a. kråkor. Bysanhällen och Stallgårn är andra öar som återskapats på det här viset. Antalet flygga ungar har varit stort de flesta år och grågås, kanadagås, småskrake, vigg, gräsand och snatterand finner också trygga häckplatser i denna miljö. Samt sädesärta i den för knipa och storskrake uppsatta holken! Även några försök med småskrakholk, i princip en uppochnedvänd gammal fisklåda, har gjorts och det fungerade på Lungersbådan men var rena dödsfällan på Bysanhällen dit minken kan simma.

Tillstånd från den som äger holmen eller strandremsan är naturligtvis viktigt i sådana här sammanhang. Stallgårn är avsatt som naturreservat och vårdas av länsstyrelsen i Örebro.

Erfarenheterna efter 30 år är goda. Öarna bör ligga på ett så stort avstånd från land att mink och grävling drar sig för att simma dit. Lungersbådan är stabilast, de flesta år lyckas tärnor och mås med häckningen. Ön är vissa år den enda lokal i Arboga kommun där skrattnåsen lyckas med reproduktionen. På Stallgårn har

Översiktskarta med öarna markerade på Lantmäteriets 50 000-delskarta

det flera år varit predation av grävling. Grävlingen är en god simmare och har någon etablerat sig på Grundholmarna blir fågellivet på Stallgårn spolerat. Detsamma gäller minken. Bysanhällen ligger också på simavstånd för dessa predatorer. Blir det för lite mås och tärnor får kråkan större chans att ta för sig av ägg och ungar. Ett nytt inslag i miljön är de unga havsörnar som då och då kan slå sig ner på öarna. Försommaren 2014 traskade några ungor runt och verkade plocka ägg och ungar på Bysanhällen. Några dagar var ön helt öde, men en liten grupp tärnor återvände och lade nya ägg.

Trots dessa störningar får man säga att idén med att skapa förutsättningar för vitfågel att bilda kolonier är god och det gynnar andra arter att den har förverkligats.

Båtturister och solbadare väljer att inte landstiga på öar som kryllar av vitfågel och på det viset styrs fåglarna till vissa öar och människor till andra. Alla får sina behov tillgodosedda.

Bysanhällen 1988. Före (sedd från nordost), under och efter avverkningen en söndag i februari. Bo Eriksson t.v. och Rune Hermansson från Valen och artikelförfattaren gör jobbet.

Med jämna mellanrum under vinterhalvåret - dock inte varje år - bör man dock besöka öarna och trimma vegetationen.

Valenborna Bo Eriksson, Hans Andersson och Rune Hermansson har haft stor betydelse i detta projekt både vad gäller transporter och aktiv medverkan i röjningsarbetet.

Ulf Eriksson Nästkvarnsgatan 34
732 34 Arboga 🐦

Bysanhällen 2012 (sedd från norr).

Stallgårn 1980-tal

Stallgårn 2012

Studiecirklar 2015

Närkes Ornitologiska Förening kommer under året att komplettera den traditionella nybörjarcirkeln med tre temacirklar. Inga förkunskaper krävs för någon av cirkarna. Alla cirkarna arrangeras i samarbete med Studieförbundet.

Studie
förbundet

Börja skåda fågel

Även våren 2015 anordnas en studiecirkel - inomhusträffar varvat med fågelutflykter - för de som är intresserade av fågelskådning på nybörjarnivå. Det blir totalt tio träffar under april och maj. Första mötet är onsdag den 8 april kl. 18.00 i Studieförbundets lokaler i Föreningarnas hus på Slottsgatan 13A. Ledare är Ulf Jorner och Bengt Jalsborn. Anmälan sker till Studieförbundet tel. 019-16 83 10 eller 16 83 13 eller mail: carl.eriksson@studieforbundet.se. Upplysningar om kursen kan också fås genom Bengt tel. 070-113 47 99 eller Ulf tel. 070-661 66 55.

Tre temacirklar

Skogens fåglar

Vi lär oss om skogen som fågelmiljö och om skogens vanligaste fågelarter. Dessutom kommer vi att lägga fokus på några av de mera speciella fågelgrupperna (skogshöns, ugglor och hackspettar). 3 träffar, en inomhus och två ute. Första mötet 10 mars kl.18.00 i Studieförbundets lokaler i Föreningarnas hus på Slottsgatan 13A.

Försommarens fåglar

Vi upplever försommaren genom fåglarna. Det blir besök i myllrande våtmarker, kvällsvandring bland försommarnattens fågelljud och våra rika lövskogar. Vi lägger fokus på hur vi känner igen olika arter och hur ekosystemen fåglarna lever i fungerar. 3 träffar, alla utomhus. Första mötet vid Öby kulle onsdagen 20 maj kl.18.00.

Flyttande fåglar

Vi följer de flyttande fåglarnas rörelse genom landskapet under tre besök ute i naturen. Under hösten är Närke ett eldorado för fågelskådare och fåglar. Vi besöker även ringmärkningsverksamheten i landskapet. 3 träffar, alla utomhus. Första mötet i september vid Öby kulle i Kvismaren.

Ledare för alla 3 temacirkarna är Per Karlsson-Linderum. Anmälan sker till Studieförbundet tel. 019-16 83 10 eller 16 83 13 eller mail: carl.eriksson@studieforbundet.se. Upplysningar om kursen kan också fås genom Per, tel. 072-513 60 29

Skänk vinster till månadslotteriet!

Vi behöver nya vinster till lotteriet vi har vid våra inomhusmöten. Inte så stora och dyra utan t.ex. ett paket kaffe, böcker, någon pryl för vår fögnad och nytta, fågelmat som talgbollar, solrosfrön och jordnötter. Hela vinsten går direkt in i föreningskassan.

Ansvarig är Bengt Jalsborn, tel 019-12 70 80. Det går att lämna vinster vid varje månadsmöte.

Ett stort tack på förhand!

Styrelsen

Gråtrasten och kungens fågel

Pär O Wendelstam

Författaren blev djupt inspirerad efter att ha besökt ett naturreservat en underbar vårdag. Trevlig läsning önskar redaktionen.

Gråtrasten

Dystert är hans ansiktsuttryck. Men är han sorgsen, dubbeltrasten¹, Gamla världens största trast? På en aspgren, några meter upp,

Dubbeltrast som Harald Wiberg illustrerat den i Sveriges Fåglar.

ett tjugotal meter framför mig sitter han i högerprofil. Vid första anblicken är han mycket lik taltrasten, men betydligt större och gråare. Formen och hållningen är annorlunda. Undertill har han större, rundare, mer uttalat droppformade fläckar som når ned till buken.

Han sitter helt stilla, tyst, som om han funderar över sitt fågelliv. Ljuset är mildt, ett snett

¹ Dubbeltrast *Turdus viscivorus* Linné 1758. *Turdus* – (lat.) namn för trast, kramsfågel, möjligen ljudhärmande. *viscivorus* – äter mistelbär, av (lat.) *viscum* – mistel samt *vorare* – äta, sluka. Mistle Thrush (Eng.) – Misteltrast, efter dess förtjusning för mistelbär.

soligt svagt medljus och bilden i mitt kikarokular är perfekt.

Har jag någon gång tidigare i mitt skådarliv så noggrant kunnat studera vår minst kända trast? Nej, sannerligen inte.

Den ljusa ansiktsteckningen med den mörka skäran bakom örontäckarna, likaså den mörka halvgördeln bildade av de förtätade fläckarna på bröstsidan. Subtila karaktärer som jag ser mycket tydligt.

Nedanför på den lilla åkerlyckan letar hans kamrater föda, mest maskar och allehanda småkryp. De röjer sig med sina ljudligt snarkande locklåten, särskilt vid uppflogen, när de för en stund avbryter födosöket och flyger in i skogen för att strax återvända. Vingarna är vita undertill, fågeln ser bystig ut, eller om man föredrar det, buktig, och den flyger i djupare bågar än övriga svenska trastar. Först när man vet vad man skall leta efter, ser man det. Bestämningsböckerna ljuger inte märker jag; med rakt bakifrånperspektiv är det lätt att se de vita hörnen på de yttre stjärtpenorna.

Dubbeltrasten är försiktig och svår att komma in på livet. En gåtfull personlighet. Enligt erfarna fågelkännare lär det vara mycket ovanligt att få se honom sjunga på närhåll.

Tiden är sen eftermiddag en fredag i början av april och jag befinner mig på det sköna naturreservatet Hedlandet halvvägs mellan sydväst om Eskilstuna. Reservatet är en mosaik av berg, barrskog, åkerlyckor, hagmarker, lövskogar, sankmarker och små myrar.

För en kort stund sedan parkerade jag bilen invid den s.k. Kvighagen och möttes direkt efter utträdet ur bilen av en vårstert spelande skogssnäppa.

Stärkt av njutobservationerna av trastarna bestämmer jag mig för att vandra genom skogen på en vacker strövstig till den gamla, snart hopfallna ingenjorsbron som byggdes under

efterkrigstiden. Det var i vattnen däromkring den vitnäbbade islommen 2013 gjorde besök och fann behag i att under några sensommarveckor fiska kräftor.

Kungens fågel

I en öppning i en vassig strandkant upptäcker jag ett ensamt svanpar,¹ stora och glänsande svanvita i det vackra vårvädret. De verkar upptagna av något slags tvättceremoni, idogt putsande varandra och även sig själva på sidorna och i nacken. Omväxlande simmar de runt, runt varandra, doppende de långa halsarna under vattenytan. Svanarna är helt uppslukade av ritualen och att jag befinner mig på första parkett bekommer dem inte. Halssträckningar, slingranden, böjningar – de lindar halsarna om varandra, samtidigt som de för ett ögonblick försvinner under vattenytan. Rörelserna påminner om kärlekskranka ormar på solbelysta hållar.

Jag blir fastlåst i min position, hela tiden med kikaren framför ögonen trots att den på detta närhåll är överflödig. Vad pågår egentligen? Det är ingen rengöringsaktivitet. Det är ett ceremoniell, ett förspel. Halskråmandet och kramningarna fortsätter och de långa kroppsdelarna slår nästan knut i besynnerliga rörelser – en avancerad koreografi. Svanarna har fullständigt tagit andan ur mig, jag står blickstill som om jag vore förstenad. Och så plötsligt inleds huvudakten. Honan viker av åt höger, sträcker ut kroppen med halsen parallellt med vattnet, varpå hanen äntrar den platta kroppen och befrämjar livets fortbestånd. Efter några ögonblick är allt över. Då händer något egenomligt; den triumfartade finalen.

Svanarna vänder sig mot varandra, bröst mot bröst, med sträckta halsar mot skyn och honan uppger ett kortvarigt trutlikt galande. Därefter

¹ Knölsvan. *Cygnus olor* (J.F. Gmelin 1789)
Cygnus – latinisering av grekiskans *Kyknos* – svan, från den grekiska mytologin, ev. ljudhärmande. *Olor* – (lat.) ord för svan. Mute Swan (eng.) – Stum svan, naturligtvis inte helt korrekt eftersom den ibland väser hotfullt, knorrar explosivt och småpratrar gällt.

simmar svanarna åt var sitt håll ut på blankvattnet som om händelsen ej ägt rum. Var det en verklighet? Eller en illusion?

Mäster Erik skriver i sin Höga visa från 1953: ”Vid parningstiden ligger makarna intill varandra och ’tippa’ långa stunder, efter fullbordad förening resa de sig upp ur vattnet bröst mot bröst.”

Det är en väsentlig skillnad att läsa om något och att själv erfara en händelse eller ett fenomen på plats. Orden räcker inte till. Tänk, om jag haft en DV-kamera med mig! Rörliga bilder och ljud – dessa spännande upplevelser för hörselsinnet borde förevigas. Knölsvanen – den vanliga svanen – svårbeskriven med en fascinerande utstrålning och med sitt våldsamma temperament! Fordom en exklusiv fågel, och tämligen ovanlig.

Under stormaktstiden stadgades i lagen dödsstraff för den som lät svanen möta sin Gud inom en radie av sex mil kring den kungliga huvudstaden. I Storbritannien med sina svanherdar är svanen fortfarande drottningens egendom.

Svanen vördades och hedrades på ett exemplöst sätt. I England hade man också ett öppet och fördomsfritt sinne för fågelns företrädaren på matbordet. Innan Amerika var upptäckt och kalkonen gjort sitt intåg på engelsmännens julbord var svanstenen självskriven som julbordets höjdpunkt. Den kunde förstås bara förekomma på de rikas bord, den kostade sex gånger så mycket som en gås och tolv

Svanen

Glupskt hugger svanen
med halsens vita krok,
kapar med skäran lagd på sned i natens skog,
borrar med näbbens pryl
i gytjans ruttna sammet,
lyfter sitt huvud och ser
ormkallt kring drömmens fjärd.

Harry Martinson: ur *Cikada* 1953

gångar så mycket som en tupp. Tänka sig – märkliga värld!

Omskriven i litteraturen och musiken, emblemens och heraldikens fågel med sin kungliga glans och värdighet. På slätten söder om Svanarnas sjö – Tåkern – ligger Svanshals kyrka. Tornets kors kröns av en förgylld

svan som lär ha uppsatts under 1700-talet.

Talesättet "Once in a lifetime" låter tjugiga- re än sin svenska motsvarighet, handlade min svanupplevelse kanske om. Undrar hur många gånger Erik Rosenberg observerade knölsva- nens kärleksmöte. För mig var det måhända både första och sista gången. Och närkontakten med gråtrasten: Blir det manne någon mer gång?"

Med glädje går jag åter till bilen och tanken slår mig – som skådare lär jag inte få några fritidsproblem på ålderns höst. 🐦

NOF:s Falsterboresa 24-28/9 2014

Jan och Britt-Louise Korslid

Torsdag 25 september, dag 1

Deltagare: Ronnie Lindqvist, Gun Isacson, Jan och Britt-Louise Korslid, Lars Edwertz, Åsa Bengtsson, Gunilla Persson, Åke Lorin, Leif Haldorson, Ami Sundén, Marianne Johansson, Anders Eriksson.

Vi lämnade Örebro på kvällen den 24/9 i två bekväma minibussar. En regnig färd, där kväl- lens mål var övernattnig på Getterön. Vid an-

komsten ca 21.30 startades en febril aktivitet för att ordna rum, sängplatser och fika innan sängdags. Vår plan var att gå ut i tidig gryning för att kunna avnjuta Getteröns fågelliv så länge som möjligt, innan vi skulle resa vidare. Trötta, men mycket förväntansfulla stegade vi ut i blåsten på Gubbanäsan. Vi kryssade fram mellan stenar, kaniner och vattenpölar efter nattens regn. Väl framme gällde det att söka lä för vinden. Plötsligt virvlade något genom luften. Det tog en stund innan vi förstod att denna något annorlunda flygande varelse var en keps från Örebro, närmare bestämt av märket Lars Edwertz. Alltnog, snart blev obsar- na fler och fler, havssula och toppskarv glad- de oss, tillsammans med ejderstreck, sjöorre bland många andra arter.

Resedeltagarna utom fotografen samlade vid Gubbanäsan. Närmast: Britt-Louise Korslid (ryg- gen mot kameran), Gun Isacson och Gunilla Persson längst till höger. Mellanraden: Ronnie Lindqvist, Ami Sundén, Anders Eriksson och Åke Lorin. Från vänster sista raden: Leif Haldors- son, Jan Korslid, Åsa Bengtsson, Lars Edwertz.

Foto: Marianne Johansson

Vi förflyttade oss ett litet stycke till Plattformen vid Bassängen/ Getterön. Där kunde vi räkna in flera spän- nande arter. Fi- kasugna som vi var trängde vi oss därefter in i plattformens ena hörn för att undgå vinden och värma var-

andra.

Därefter gick resan vidare till Galtabäckshamn, och möte med solen. Efter en stunds observation vid tornet, där gässen dominerade, vände vi ut mot båthamnen och piren. Där fann vi stora antal skarvar och havstrutar och den första strandskatan.

Vi passerade även Morups Tånge på vägen söderut och där hämpling och ängsfiolärka välkomnade oss.

Sista anhalt före vidarefärden till Falsterbo blev Rönne, Sandön.

Målet för denna första dag var Ljungens camping i Falsterbo. Dit anlände vi efter att ha tagit en festmåltid på en fiskrestaurang efter vägen, toppenmat. Väl framme fördelade vi oss på de 3 stugor vi bokat, par i en stuga, kvinnor i en annan och män i en tredje, fiffigt, eller hur? Dagen avslutades med kvällsgöromål och förberedelser för vår första dag i Falsterbo. En innehållsrik första dag var till ända.

Anders Eriksson, Askersund

Fredag 26 september, dag 2

Plötsligt befinner man sig bara där, på Nabben i gryningen på bästa skådarplats med Danmark i väster, tyska fastlandet i söder och bron till Köpenhamn i norr. Ja, som den mest självklara platsen, för en fågelskådare från Askersund, gästar jag nu fågelflyttningens finrum.

Stora förband av finkar drar genom skyn, den ena flocken större än den andra. Bo- och bergfink dominerar, 160000 sträckte ut den dagen. Andra mäktiga utsträck är grönsiska, grönfink, ängsfiolärka, stare och korsnäbb. De strömmar fritt genom lufthavet. Den fula ankungen i skådarkretsar, storskarven, drar i imponerande stora skaror ut till havs för att fiska.

En stor flock blåmesar tar höjd ut mot Öresund. Plötsligt händer det något, kursen söderut avbryts. De tvekar. Den lilla bubblan av mesar cirklar runt, innan de bestämmer sig för att vända och flyga tillbaka till tryggheten på fastlandet. De tar mark och tumlar ängsligt runt i de stora nyponsnåren mitt ibland oss. Så

hämtar de mod, gör sig redo för en ny ansats och lyfter för en osäker färd över havet. Vad driver förstagångsflyttarna, tänker jag, när de flyger ut i ovissheten.

Allt börjar dock i tidig timma på Ljungens camping där vi hyrt tre fyrbäddstugor. Disciplinerade och taggade packar vi in oss i de niositsiga fordonen med full utrustning för en heldag i fält. Promenad till sydspetsen, tuber och skådare i långa rader.

Sparvhöken underhåller med fräcka inflygningar på låg höjd mot nyponbuskagen. Stora flockar av kärrsnäppor rör sig elegant fram och tillbaka på revet tillsammans med kustpipare och enstaka storspövar. De grafiskt snygga havstrutarna i svart och vitt sällskapar med kentsk tärna. Vid Fyrträdgården får vi en perfekt obs av en sträckande bivrak på låg höjd i rätt ljus.

Senare på kvällen, efter artgenomgång, får vi en lärorik lektion om skillnaderna mellan bi- och ormvrak av Ronnie. Lysande.

Övriga lokaler och obsar i urval

Kolabacken: trädlärka.

Böringesjön: tajgasångaren överraskar oss och skapar spänning, spaning och diskussion.

Grönalund (Böringesjön): smådopping, ca 15.

Näsbyholm: havsörn, mycket vacker obs av två kungsörnar i medljus och röd glada jagande på nära håll tillsammans med hundratal degenererade fasaner från gårdens uppfödning.

Skanörs tipp: svarthakad buskskvätta kryssar jag in med hjälp av kollegor som hann före. Jag som är van att "jobba fram" nya arter serveras plötsligt en räkmacka.

Sammanfattning av **min** första dag på Falsterbo: Underbar skådning tillsammans, grymt!

Ami Sundén och Åsa Bengtsson

Lördagen 27 september, dag 3

Denna dag steg vi upp ännu tidigare för att få en parkering nära Nabben och komma ut på

bästa skådarplats före gryningen. Soluppgången i öster var fantastisk vacker och vinden ven från väster. Alla skådare tryckte bakom de små och vindpinade nyponbuskarna. Sträcket denna morgon var inte så omfattande men kl 7.35 utbrast Åke ” Jag tror det börjar artar sig” när en flock hämplingar flög förbi. Denna art hade vi totalt missat dagen innan trots att man på fågelstationen noterat att tusentals hämplingar hade sträckt förbi dagen innan. En del av oss gick upp till fyren för att ta del av fågelstationens guidning där P-G Bentz berättade om flyttfåglarnas leverne. Vi fick även se några ringmärkta fåglar i handen. Nabbenbesöket avslutades med färska bullar i fyren. En pilgrimsfalk skådades vid Kolarbacken.

Vädret var lovande vad det gällde termikvindar så vi styrde kosan till Ljungen. Där satt vi flera timmar och tittade på skruvar av rovfåglar. Det var denna del av resan som vi hade stora förväntningar på och vi blev inte besvikna trots att vi inte fick några toppnoteringar.

Ett tips från Henrik Waldenström om en ”BK”, brandkronad kungsfågel, mellan Annas bageri och Kanalkiosken i Falsterbo gjorde att vi tog en tur dit. Vi promenerade sakta i parken och plötsligt hördes en annorlunda kungsfågel och en del stannade i steget och letade febrilt i trädtopparna, men det var ju bara ”fågelappen” som spelades upp. Vi spetsade öronen åter och plötsligt hördes ljudet igen och kikarna lyftes mot trädtopparna, men vi såg bara vanlig kungsfågel. Promenaden gick vidare ända bort till bageriet och en bit tillbaka igen innan nästa larm kommer. Blickarna lyftes och nackarna värkte och till slut hade alla sett ”BK:n”.

Nästa mål blev Foteviken där vi spanade ut över en grund damm med bl.a. vitkindade gäss, svartsnäppor och storspovar. En ensam blå kärrhökshane patrullerade förbi området.

Dagens sista skådarlokal var Skanörs hamn, som ”vi alltid besöker” eftersom det en gång på 80-talet hade siktats en skärpiplärka på platsen. Detta år kunde vi rapportera fyra sädesärlor från denna lokal.

Vi avslutade denna dag med att ta del av Höllvikens nattliv på en välrenommerad pizzeria i ortens centrum och lite mjölkinköp på COOP till kommande frukostgröt.

Marianne Johansson

Söndag 28 september, dag 4

Sista dagen för fågelskådning vid Falsterbo. Vi valde att stanna vid Fyren för att ha nära till guidningen och till andra bekvämligheter. Det var mycket fågel som sträckte nu då vinden inte var fullt så kraftig. P-G Bentz guidade även på söndagen vid Fyren och intresset var mycket stort att lyssna till honom. Ringmärkningen var i full gång och det fina var att det var yngre, stolta och intresserade ungar som fick visa upp fåglarna. Först ut att visas upp var en bk och därefter en gärdsmyg som rymde. Annars var det de vanligaste arterna som märktes; blåmesar, svarthätta, kungsfågel och en sparvhök. Allt det roliga tog slut, Vi måste återvända och städa ur stugorna. Så åter till Ljungens camping för en andra frukost och städning. Hemresan startade vid 10.00-tiden.

Vi beslöt åka över västkusten till Kattvik utanför Båstad för att spana efter havsfågel, så vid lunchtid var vi där. Det blev mycket lyckat med havssulor, sjöorre, fiskgjuse, storlom, fisktärna och gråsparv. Flera var nya arter för resan!

Vi fick tips om en ägretthäger på Trönninge ängar som låg strax utanför Halmstad, så vi svängde av E6/E20 vid avfart 43. Här blev det nya kryss som sångsvan, rödspov av rasen Islandica, svartsnäppa och förstås ägretthägern

Ragnarsson
FASTIGHETER AB

stöder detta nummer av
Fåglar i Närke!

Brandkronad kungsfågel. Det är sällan man ser den så här bra, men lägg märke till tydlig kontrast mellan hals, ögonbrynstreck och svart hjässa. Kungsfågel har ljus ögonring och ser "förvånad" ut, och inte alls samma kontrast mellan hals och huvud.

Foto: Ronny Malm

som stod alldeles nära gömslet. Lokalen bestod av en liten sjö, mader och ängsmarker, ett fågeltorn och ett gömsle och bra med p-platser. Det var en riktigt fin fågelskådningslokal. Tiden drog iväg så klockan hann bli 14.00

Trönninge Ängar fågelsjön söder om Halmstad gav sista researten, en ägretthäger

Foto: Marianne Johansson

innan vi lämnade stället för att dra mot Örebro.

Tillbaks på E6/E20 valde vi att åka "Nissastigen" upp mot Jönköping. Ingen rastplats förrän vi kom till Bottnaryd och VIP Jära restaurangen. Det blev en mycket sen lunch då klockan hunnit bli 15.00. Vi var verkligen utsvultna, så maten smakade desto bättre när vi fick den.

Vi valde att åka väster om Vättern mot Hjo och Karlsborg. Den första att lämna gänget var Anders Eriksson i Askersund. Vi andra fortsatte mot Norra Bro där jag avgick, mycket nöjd och mycket trött. Och klockan närmade sig 19.30. De andra fortsatte in mot Örebro, så innan allt folket var hemma och bilarna återlämnade hann klockan bli 20.30.

Det är något visst att åka till Falsterbo med övernattning i Varberg med alla fågellokal efter vägen! Tack alla för det mycket trevliga sällskapet

och de mycket bra bilarna och utrymmet i dem! OCH ett STORT tack till vår reseledare Ronnie Lindqvist, SUPER-BRA!

Måndag 29 september

Avhämtning av kvarglömda effekter på Sankta Birgittagatan. 🐦

Ölandsresa 2014

Ake Lorin

Liksom förra året planerade vi att använda två hyrbilar. Hos Erling i Grönhögen hade tre stugor bokats med beräknade 4 personer per hus. Resan planerades av Ronnie Lindqvist som dock inte kunde följa med. Han "förordnade" undertecknad som reseledare. Deltagarantalet blev inte det avsedda utan tycktes stanna vid 8 varför reseledaren beslutade att lämna "tillbaka" en stuga. Ett misstag skulle det visa sig för han hade glömt en deltagare. Vi blev således nio som styrde resan mot Öland. Sex gubbar åkte i minibuss och tre tjejer färdades i personbil. Vi använde två stugor hos Erling och eftersom Erling redan hyrt ut den återlämnade ordnades övernattnings för de tre tjejerna i Södra bruket beläget några kilometer norr om Grönhögen.

Avresan, torsdag 9/10, startade traditionsenligt kl. 07.00 från Örebro i syfte att i lagom tid hinna till Kisa precis när kafé Colombia öppnat för dagen. Det

lyckades trots att gubbilen hämtade upp deltagare i Östansjö och Askersund och trots att dam-, förlåt tjej bilen missat ett vägbyte och halkat in på E4 men hittade snart tillbaka till väg 34. Efter en stärkande rast med kaffe och smörgås eller fikabröd fortsatte vi färden mot Kalmar. Den här gången, påpekade någon, utan att vi lämnat någon handkikare efter oss. Konstigt vad bra minne en del har kan jag tycka som på detta sätt påminnes om ett tidigare besök med en annan avslutning.

Lunchen intogs i Kalmar och Ölandsidan nåddes vid 14-tiden. Två glador gladde oss innan skådandet inleddes i Beijers hamn i rena sommarvädret, ca 15 grader, klart och sv vind ca 7m/s. Storskarvar och vitfågel stod tätt på yttre skären men lämnades snabbt för studier av gässen i form av grå- prut- kanada- och vitkindade gäss. Vanliga på alla lokaler. Även här

fanns korsning av grå- och kanadagås. Några flockar av bläsgäss (fler än 100) kom överflygande och gick ner på madden norr om den ej fullbordade banken för väg till Kalmar. Där fanns redan kärrsnäppor, större strandpipare, kustpipare och sju myrspovar. Över sundet flög några storlommar förbi. Vi hitta-

Ölandsresenärer samlade framför Långe Jan. Fr.v. Ingvar Lidén, Björn Ander som nästan helt skymmer Åke Lorin, Gunilla Lagesson, Rune Eriksson, Anders Eriksson, Ingvar Gustavsson, Gunilla Persson. Marianne Johansson tog kortet.

de gransångare som skulle bli den vanligaste "minirariteten" på resan.

Åter upp på västra kustvägen förbi Mörbylånga för att stanna vid Västerstadsviken, förr vanligen kallad Eckelsudde. Viken och reven utanför ingår i ett fågel- och sälskyddsområde. Man når lokalen via gärdesvägen till badet söder om villorna. Skyltat vid vägen. Artsammansättningen var i stort som vid Beijershamn men kärrsnäppor och större strandpipare kunde här ses på närmare håll. Vi lämnade dock lokalen för att besöka våra förläggningar och började med tjejnarnas i Södra bruket. De installerade sig i en nyrenoverad del av f.d. arbetarbostäder och hade god plats för fler än tre personer. Vi genomförde en artgenomgång och kunde konstatera att första dagens skådande resulterat i 48 arter för gruppen totalt. Vi skildes åt för individuella kvällsmål.

Fredagen 11/10 återsamlades hela gruppen vid Södra udden kl. 07.00. Skarvarna på västrevet var tätt samlade men någon kvart senare drog många av dem runt udden till sina fiskeplatser. Alla dagarna vi var där var det mycket gott om kungsfåglar som försökte hitta någon sittplats inför sista etappen över sundet till Blekinge. Dagen bjöd på ett utsträck av bo- och bergfinkar, och några vackra skogsduveflockar med inslag av litet ringduvor. Man kunde höra översträckande grönfinkar, steglitser, ängsbiplärkor, sånglärkor, någon trädlärka, dubbeltrastar, rödvingetrastar. I fyrträdgården rastade en taltrast som hade sällskap av rödhakar, gärdsmygar, trädkrypare m. fl. De första fjällvråkarna drog också ut över udden. Dagens ex-närking, numera ölänning, får representeras av Midjan eller Ronnie Nederfeldt som han heter, en av alla vänliga skådare som ställde upp och hjälpte vilsna örebroare när de råkade stöta på oss.

Kustspaning gav alfåglar, sjöorrar, ejdrar (dock i små antal), små- och storskrakar, små- och storlommar samt tordmular. I viken och vid revlarna låg bläsänder, knipor och en större viggflock med inslag av några hannar bergand samt sked-, stjärt- och bläsänder. Bredstjärtad labb rapporterades men av de två lab-

bar som kom inom litet närmare avstånd kunde jag känna mig någorlunda säker på att den ena var kustlabb. På revlarna sågs havsörnarna uppradade med upp till fyra samtidigt. När klockan slagit nio och Blå fågeln öppnat blev det dags för fika med wienerbröd eller morotskaka. Det gäller att vi ornitologer bidrar till att öka omsättningen så att man inte behöver slå igen caféet. Ett problem för hela Öland som verkar stänga igen helt när turistsäsongen är över. Mitt under kaffedrickandet fick vi se en stenfalk passera utanför.

Jag konstaterade också att sjömärket norr om viken var borta. Den sades ha blåst ner under vintern så nu saknar jaktfalkarna någon bra utsiktspunkt när de skall jaga smågässen.

När vi sedan övergav udden svängde vi österut vid Kungsgården för att besöka lokaler på Ölands östra sida. Efter några stopp för att kika på flockar av pipare och måsar utefter vägen intogs matsäcken i lä bakom fiskebodarna vid Gräsgårds hamn. Under ätandet fann vi en sen gulärta som letade insekter i tången, en jagande duvhök över ön och fyra jagande havsörnar ute på ören. Där stod också stora flockar av ljungpipare och förstås en mängd änder och det var vadare i borte delen av ören men avståndet var för långt för säker artbestämning. Flera fjällvråkar som verkade komma in från havet flög förbi i riktning mot söder. En ormvråk passerade också.

Från hamnen kan man mot norr också se Sebybadet knappa 2 km bort. Vi besökte lokalen som hastigast mest för att de som inte varit där skulle få se den. Lokalen är omtyckt sträckskådarlokal men för dagen pågick inget sträck varför vi for vidare. Ytterligare 4 km norr ut ligger Segerstad vars fyr vi såg från vägen. Synd att man inte kan åka ned dit då biltrafik inte är tillåten och promenaden lång, ca 2 km. Mellby, Skärlöv, passerades rask takt. Men vid Hulterstad fick vi för oss att åka ned till Görans Dämme som många ej besökt. I den anlagda dammen kunde vi inte finna några fåglar alls så här års men mycket lärkor, sparvar och finkar fanns. Vi promenerade ned till sjökanten men med viss svårighet då allmän-

na vägar saknas.

Åter upp på "stora vägen" förbi Triberga till Slagerstad där vi svängde österut ned till Stenåsabadet. På kampingplatsen finns förutom husvagnsplatser med avskiljande häckar en liten tallskog och vid havet ett fågeltorn. Där spenderade vi en tid på att leta efter hetare kryss än kungsfåglar som dock alla var tvungna att granskas innan guldkornen kunde vaskas fram. Några skådare ropade "mindre flugsnappare" och visade mellan vilka träd den setts flyga. Trots ivrigt letande fick vi ingen kontakt med den. Några engelsmän som deltog i letandet hittade några redpolls, i det här fallet det vi kallar brunsiskor som de studerade noggrant.

Gruppen hade tidigt bestämt att vi skulle äta ute denna dag varför vi vid 15:30-tiden åkte fram till Stenhusa. Där har enligt referat i skvallerpressen f.d. närkingen Erik träffat en ny sambo, Karin, som han driver restaurangen där med. På menyn stod bl. a. löfsa och lammburgare. Vid denna tid på dagen återstod tyvärr bara tre stycken av sistnämnda varför vi som åt dessa kände de avundsjuka blickarna medan vi gottade oss. Vi avslutade dagen med att leta fram en fjällpipare som stod i en flock tillsammans med en 700 ljungpipare utanför Enetri. Det var tur att den upptäckts tidigare innan mörkret kom smygande så vi fick tips om var den stod. Jo, jag hittade den men obsen var usel varför jag hellre kommer ihåg dem jag såg i våras vid Kvismaren. Artgenomgången hölls så fort vi kommit till Grönhögens camping. Av gruppen observerade arter ökade till 89.

Lördag 11/10. Som vanligt träffades vi vid P-platsen södra udden kl. 07:00. Och Ingvars kvarglömda handske träffades också! Aningen dyngsur, men ändå. Vinden hade lagt sig helt varför det var lugnt och sikten god. Åtminstone på förmiddagen. När det gäller artsammansättningen blev den ungefär den samma som gårdagens. Fjällvråkar sträckte ut fler än tidigare. Vi hittade tre skärnäppor på Västrevet. Trädlärkor hördes bland småfåglarna. Några drog sig bort bakom Fågel blå där det larmades en kungsfågelsångare utanför gömslet. Och

minsann, några i gänget fick faktiskt se den även om det var korta stunder. Snart var den försvunnen och hungern gjorde sig påmind. Södra lundenparkeringen blev samlingspunkt innan promenaden runt Lunden. Där stötte vi på ett gäng stjärtneser och såg gransångare. Vi kom för sent till tajgasångaren. Det hade rapporterats dimma hela förmiddagen från norra delen av Öland så vi åkte till Grönhögen för att i industriområdet hänga in svart rödstjärt, vilket gick bra. I brottet fanns smådoppingar och i kanten mot golfbanan fann vi hämplingar. Vad skulle vi nu hitta på med tanke på dimman? Vi chansade på att se fjällpiparen vid Enetri litet bättre varför vi ställde färd den dit. Trevligt att fika samtidigt som vi spanade efter den, tyvärr förgäves. Dimman tätade allt mer och vi hann precis se hela flocken lyfta i den tilltagande dimman. Vad göra? Det hade rapporterats ringtrast vid Södra lundenparkeringen varför det blev nästa stopp. Trasten höll till ett par hundra meter västerut. Under promenaden dit informerades vi om att den satt i en enbuske och var tjugonde minut satte dess hunger igång varför den lämnade enen för att hoppa över till intilliggande rönnbärsbuske. Där hämtade den 8-10 rönnbär vilket tog ca 20 sekunder. Därefter åter till enen för att i lugn och ro smälta den ransonen. Det stämde exakt med vad vi upplevde när vi såg den, en 1k hane. Åter i Grönhögen råkade vi på välkände örebroaren Ove Eriksson, ännu ej ölänning, som vår och höst under långa perioder återfinns på södra Öland. Vi fick litet tips om vad vi missat och som kanske kunde se under morgondagen. Vi avslutade med artgenomgång (ca 100arter) i stugbyn och sen mid-

Våra kurser och arrangemang sker
i samarbete med:

Studie
främjandet

Visning av ringmärkt tajgasångare. I trängseln ser vi stationspersonalen med Magnus Hellström som visar fågeln och en assistent som följer efter med en insamlingsbösssa i form av en rödhake!

dag på restaurangen Kvarnen.

Söndag 12/11. Vi unnade oss att senarelägga ankomsten till udden ca 20 minuter så att vi hann städa förläggningarna och packa bilarna för senare avfärd hemåt. Dagen började med so vind 3-5 m/s och litet dis i luften men sikten var acceptabel. Vi hade sett två flyttande ladusvalor tidigare och såg nu ytterligare en ensam. Vi träffade Urban Torstensson, f.d. Närke- numera Grönhögenbon som hjälpte oss att identifiera en adult kaspisk trut bland trutarna på Västrevet. Han menade att enklast är det att spana efter en trut med mycket ljust huvud. Det fick inte vara några gråa teckningar

som gråtrutarna har vintertid. Den har mörka ögon till skillnad mot gråtrutens ljusa och benen är längre än gråtrutens. Där möjlighet till jämförelse med gråtrut finns verkar adulta fåglar inte så svåra att bestämma. En pilgrimsfalk satt en stund på Västrevet och får väl duga som ersättare för jaktfalken detta år.

Vi lämnade udden före kl. 11 för att hinna kaka upp matsäcken medan vi avslutningsskådade Väderstadsviken. Riktig trevlig skådning med de flesta arterna på nära håll: kärrsnäppor och större strandpipare i mängd; gluttsnäppa < 4; svartsnäppa < 2; tofsvipor i stor mängd; brushane < 3; kustpipare < 5, roskarl 1 och småsnäppa, en vacker ungfågel. Som kuriosa kan nämnas att om man missat gråsparv och pilfink bland resekryssen kan man som vi finna båda arterna riktigt förekommande på lokalen tillsammans med grönfinkar, hämplingar och steglitser. 12:40 hade både skådarintresset och matsäcken trutit så pass att det var dags att packa oss i bilarna och lämna Öland. Artgenomgången på matstället på hemvägen visade att gruppen sett 118 arter. Dit nådde jag inte alls personligen men jag hoppas att övriga resenärer är lika nöjda som undertecknad med vad vi fått uppleva under resan. 🐦

Blandade fåglar i strandkanten. Från vänster: ung kärrsnäppa (skiljs från gammal fågel bl a på bruntonad hals), ung skrattnås i vinterdräkt (skiljs från gammal på de bruna fjädrarna i vingen), kustpipare i vinterdräkt (ålder svårbestämd) och slutligen en mycket trolig kärrsnäppa.

Foto: Ingvar Gustavsson

Oktober 2014. Höstrapport från Beidaihe

Leif Sandgren med ett knippe papegojnäbbar

Så här inleder Leif Sandgren dagboken på bloggen från sin höstresa för att ringmärka i Kina. Är ni intresserade att läsa mer och se fler bilder så är hans bloggadress: www.beidaihe.blogg.se

"Christer Olsson, Umeå och Leif Sandgren, Örebro (född och uppväxt norr om Umeå men som, liksom flyttfågeln, drog söderut när vingarna bar) steg ut från bagageutlämningen på flygterminalen och mötte den lokale guiden Lao Zhang. Vi insåg snabbt att i denna 23-miljoners stad behövdes hjälp för att hitta och för att köpa biljetter till rätt tåg. Få kineser kan engelska och vår kinesiska var förstås helt obefint-

lig! Zhang, en äldre gentleman, kunde verkligen sin stad! Och serviceminded så det förslög. Vi hann med en kort lunch på soppa och dumplings vid jv-stationen innan tåget mot Beidaihe skulle gå. I Beidaihe möttes vi av Lao Yang, säkerhetschef på Safari Park men också ansvarig för ringmärkningen, och av ringmärkaren Wang Jing Bo (Jack) och åkte till Bo Peterssons lägenhet, den som skulle bli vår bas under de närmaste två veckorna. Jack kan hyfsad engelska och visade oss var elmopparna står och hur de fungerar." 🐦

*Här nedan, uppifrån och från vänster, visas: sibirisk järnsparv *Prunella montanella*, blåstjärt *Tarsiger cyanurus*, gråryggad trast *Turdus hortulorum* och svartbrynad rörsångare *Acrocephalus bistrigiceps**

Foto: Leif Sandgren

NOF:s ungdomsgrupp behöver ny ledare

Känner du för att göra en insats för våra ungdomar? NOF behöver återväxt och det här är ett viktigt uppdrag.

Det som ska göras är:

- Att planera aktivitetsprogrammet.
- Bjuda in ungdomarna via mail eller telefon när det är dags.
- Samordna skjuts och annat praktiskt.

Fågelguide följer med på alla exkursioner.

Är du intresserad, kontakta Ronnie Lindqvist
070-262 14 17 eller Hans Waern 070- 492 53 51

Västkostresa till Hönö

Kent Halttunen

Det har varit något av rekord när det gäller sträckande bredstjärtad labb i år. På många platser har denna vanligtvis ovanliga art setts flitigt. Det var inget undantag när Närkes Ornitologiska Förening arrangerade en höstresa till Hönö och Kråkud-den i månadsskiftet oktober-november. Totalt observerade NOF-gänget över 30 sträckande bredstjärtade labbar under helgen.

Under söndagen var det bäst fart på labbsträcket. När en timme hade förflutit hade Närkeskådarna vid Kråkud-den räknat in 15 bredstjärtade labbar. - Nu har jag i alla fall lärt mig lite mer om labbar, men det är jätkligt svårt att artbestämma den arten, sa Hans Börjeson, en av exkursionsdeltagarna.

Det blev ytterligare 14 denna söndag, totalt

29 stycken, som passerade under en förmiddag vid det vindpinade vindskyddet. På lördag morgon var det tidig väckning och ut till vindskyddet i det yttersta havsbandet. Denna dag var det dimma, men de fåglar som passerade kom rätt nära, bland annat passerade ett par bredstjärtade labbar. På söndagen var vindarna inte ideala, men ändå sydliga och sikten var betydligt bättre. I vindskyddet hade NOF-gänget också sällskap av Uno och Magnus Unger, två namnkunniga och duktiga Västkostskådare. Denna dag kom de bredstjärtade labbarna på pärlband, en del på mycket nära håll så alla kunde alla ta del av de erfarna skådarnas tips om vad man skulle titta på för karaktärer. Som tur var passerade också två kustlabbar som fick fungera som demonstrations-exempel hur man skiljer de båda arterna åt. - Kul med kryss nummer 299, sa Ingvar Lidén som var en av deltagarna på NOF-resan. De sju exkursionsdeltagarna fick under helgen möjlighet att se mängder av sträckande tretåig mås, havssula, tordmule, sillgrissla, tobisgrissla, alkekung, alfågel, sjöorre och svärta. - En trevlig resa, menade Ingvar Gustavsson. 🐦

Atlasinventeringen går nu mot sitt slut

Ronnie Lindqvist

Resultatet av NOF:s Atlasinventering är ganska bra, men i behov av en hel del kompletteringar. 2015 blir ett år då vi gör riktade insatser för att få en klarare bild av vissa dåligt inventerade artgrupper. Dessutom finns det 14 obokade atlasrutor kvar av de drygt 200, och de är i stort behov av inventeringsbesök. De 14 rutornas lägen framgår av vidstående Närkekarta. Gemensamt för dessa är att de ligger avsides i landskapet och att det är skogsrutor. Du som har inventerat färdigt din ruta men vill fortsätta med det här intressanta och givande arbetet lite till kan boka en av dessa ru-

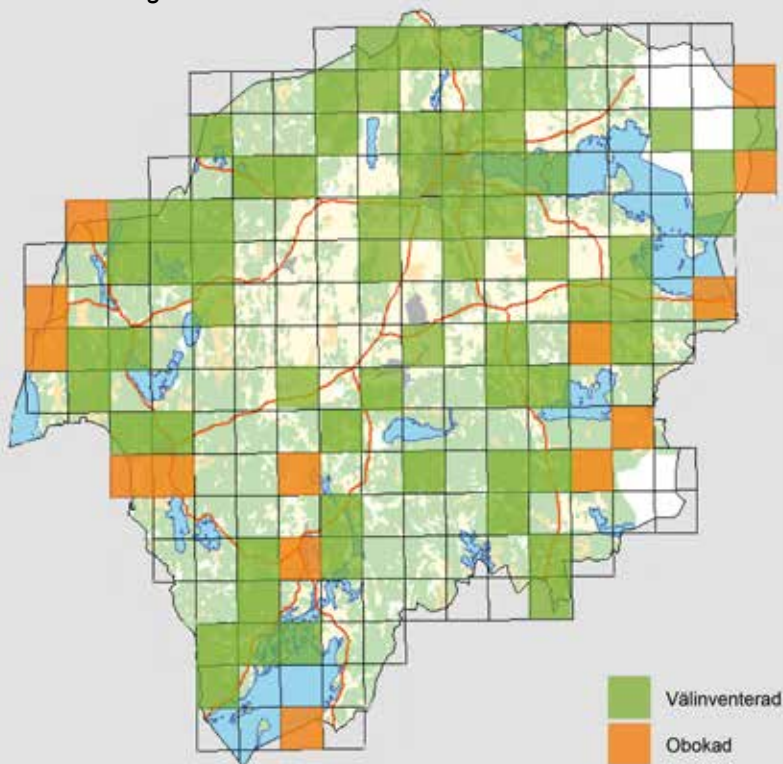
Ingvar Lidén t. h. fick sitt 299:e kryss på NOF-resan till Hönö. Det var just en bredstjärtad labb.

Foto: Kent Halttunen

tor redan nu. Som vanligt utgår milersättning för besöken i rutan.

Vill du inte ta ansvar för en hel ruta under hela året kan du, ensam eller med skådar-kompis, åta dig göra ett eller flera besök till någon för dig jungfrulig plats. Boka in besök för att leta arter och häckningskriterier. Är du ovan att lägga in observationerna i Svalan kan du lämna handskrivna noteringar eller atlasprotokollet som finns på NOF:s hemsida till kontaktpersonerna nedan som hjälper till med inläggningen i Svalan.

INVENTERINGSRUTOR FÖR NÄRKE med atlasinventeringens status hösten 2014

Vidstående karta visar vilka rutor som är att betrakta som väl inventerade. Övriga rutor är i störst behov av kompletteringar, men även många väl inventerade rutor kan behöva vissa kompletteringar. Vilka dessa är ser du på Svalan. Du hittar fram till Närke's atlaskarta på Svalan lättast om du går via NOF:s hemsida.

Kontakta Ronnie Lindqvist eller Michael Andersson om du vill boka en av rutorna eller anmäla tillfälligt besök. Ronnie tfn: 070-262 14 17, mail: lindqvist_ronnie@hotmail.com. Michael tfn: 0730-52 36 75, mail: primus@telia.com 🐦

I ett båthus på Valen

Text och foto: Ulf Eriksson

Atlasinventeringarna i Närke har pågått några år. Syftet är att få en bild av vilka arter som finns och deras utbredning i landskapet. Som inventerare har man ambitionen att nå så höga kriterier på häckning som möjligt utan att för den skull störa fågellivet. Ruvande fågel och bo med ägg eller ungar tillhör naturligtvis de högre kriterierna.

I samband med ett inventeringsbesök på ön Valen i Hjälmaren 2012 inträffade följande.

Då båten landat vid bryggan invid båthuset kunde fiskaren Bo Eriksson, Valen, visa upp bon med ägg, ungar eller ruvande vuxen fågel av bofink, gårdsmyg, björktrast, koltrast, hus-svala, ladusvala, sädesärta, grå flugsnappare, fiskmå, pilfink, gräsand samt blåmes. Allt i eller på samma båthus! Tolv arter som säkra häckfåglar på ett par minuter. Ibland är det lätt att Atlasinventera.

Bra skydd och närhet till föda är ett par förklaringar till denna förekomst. Ett båthus är som regel öppet åt ett eller flera håll och det finns många bjälkar och vrår att placera bon. Insekter gynnas av fiskavfall i husets närhet och krypen har säkert en viss dragningskraft på fåglarna. Båthus är strandnära och det gynnar också ett rikt insektsliv.

Under huset bodde för övrigt en utter till och från samma sommar sedan min-karna försvunnit. 🐾

OBSat i Närkemarker perioden september - november 2014

Hans Waern

Ett godtyckligt urval av noteringar från rapportsystemet Svalan. Inriktningen ligger på sällsynta fåglar, avvikande mängder eller udda tidpunkter för vanligare arter. Kort sagt - en skvallerspalt i god veckotidningsanda. Urvalet är således helt subjektiv och artikeln bör därför inte citeras i andra alster om fåglar i Närke.

Här följer observationer från den gångna hösten.

ANDFÅGLAR - FLAMINGOER

Mindre sångsvan sågs med 3 ex från fågeltornet i Vibysjön och vid Goltorp och Pelltorp i Vretstorp 20-28 oktober, samt 2 ex 7 novem-

ber. Två individer av denna art iakttogs vid Boglundsängen 29 oktober, vid Läppe småbåtshamn ett ex den 29 oktober och vid Oset sträckte ett ex förbi 30 oktober, 2 ex den 19 november och vid Pålsbodagatan i Örebro 2

ex den 3 november. Höstens största flock med **sädgås** räknades in vid Kvismaren 6 oktober då 11 100 ex noterades. Den största flocken med **spetsbergsgås** fanns konstigt nog denna höst inte vid Kvismaren, utan observerades vid Tysslingen, nämligen den 18 oktober då 880 ex räknades in från Södra tornet. **Bläsgås** har inte setts i några större mängder under hösten, som mest 18 ex vid Öns åkrar, Kvismaren. Arten har setts på flera lokaler under hösten. Vid Kvismaren sågs 4-5 ex av **fjällgås** 23 september – 5 oktober och ett ex i Rysjön 13-14 oktober. Höstens högsta notering av **vitkindad gås** räknades in vid Kvismaren den 6 oktober med 1 450 ex. En av många närkingar efterlängtat art sågs 13-14 oktober då en **rödhalsad gås** besökte Kvismaren. Den visade sig både i Rysjön och längs åkrarna vid sidan av Västra rakan. En **bergand** sågs vid Oset 17-28 oktober och troligen var det samma individ också vid Boglundsängen 28 oktober - 2 november. I Rysjön, Kvismaren, fanns ett ex 22 oktober och 4 ex 15 november, vid Sticksjö 2 ex 23 oktober och vid Vinön ett ex 19 november. Vid Lappe i Hjälmaren sågs 2 ex av **ejder** 12 september. En **alfågel** kunde ses vid Boglundsängen 25 oktober - 13 november, 4 ex 30 oktober och 2 ex 23 november, ett ex vid Lappe småbåtshamn 1 november och vid Svartåns mynning, Oset, sågs 4 ex 8 november och samma dag 2 ex vid färjeläget vid Hampetorp. **Sjööorre** har setts på 13 olika lokaler under perioden. Största flocken var på 45 ex vid Stora Röknen, Vättern, 17 september. Även **svärta** har varit sedd på flera lokaler i Vättern och Hjälmaren, med som mest 12 ex vid Stora Röknen, Vättern, 19 september och 12 ex vid Rynningeviken 28 september. En stor mängd av **storskrake** finns noterad från Derbols naturreservat i Hampetorp där 1 200 ex rapporterades. **Småskrake** har setts vid Vättern, Kvismaren, Lappe, Dimbobaden, Hampetorp, Oset, Segersjö och Vibysjön. **Salskrake** är flitigt rapporterad under perioden. Största flocken, 430 ex, rastade vid Ässön i Hjälmaren 16 november. En **vaktel** stöttes vid Öbyå kern, Kvismaren, 11 septem-

Rättelse av FiN2014 nr 3

Under artikeln ”Arbetena vid Tysslingen” ses på sidan 32 underrubrik Fisksjön. Lokalen ligger ej vid Tysslingen varför texten samt kolumnen Fisksjön revirtabellen ej är relevanta för Tysslingen och kan lämnas utan avseende. Fisksjön ligger för övrigt i Karlskoga.

ber. En **svartnäbbad islom** sågs vid Dimbobaden och vid Färjeläget i Hampetorp 8 november och en **ägretthäger** vid Segersjöviken 1 september.

ROVFÅGLAR - VADARE

En **brun glada** flög förbi Skebäcksbron i Örebro 5 september. En **röd glada** sågs vid Kvismaren 1 och 7 september, vid Norra Folkavi ett ex 3 september. Runt Viby, Vibysjön och Vretstorp kretsade 1-2 ex 3-10 samt 25 september. Vid Tanntorp, Hjortkvarn sågs ett ex 7 september och vid Rynningeviken ett ex 22 september. En **stäpphök** flög förbi Källviken, Kvismaren, 1 september. **Kungsörn** är rapporterad ifrån 14 olika lokaler under perioden. En **småfläckig sumphöna** sågs 3 september vid Löten Kvismaren. Höstens högsta notering av **trana** är från 22 september då 18 867 ex inräknades vid Kvismaren, en imponerande summa. **Kustpipare** är sedd 5 september - 11 oktober vid Kvismaren, Oset, Rynningeviken, Boglundsängen, Näsby, Örebro, och Tanntorp Hjortkvarn, med som mest 8 ex vid Ormkärret, Kvismaren, 29 september. En **kustsnäppa** sågs i Rysjön, Kvismaren, 8 september. Från Oset rapporteras **småsnäppa** 1-10 september med som mest 17 ex, Boglundsängen 3 ex 2 september, Löten, Kvismaren, 3-8 ex den 3-10 september, ett ex vid Södra Tysslingen, ett ex 24 september och vid Strandpromenaden, Rynningeviken, ett ex 26 september. Vid Löten, Kvismaren, sågs 1-3 ex av **spovsnäppa** 3-10 september och två ex vid Boglundsängen 11 september. I Rysjön, Kvismardalen, observerades 2 ex av **dvärgbeckasin** 23-25 september, ett ex i Sörbysjön 8 oktober, vid Rynningeviken från stentornet 2 ex 24 september, ett ex vid Hjortstorpsmaden 8 oktober, ett ex

Svartnäbbad islom. En stor lom på långt håll! Håll koll på näbbens storlek och grovlek, i förhållande mot huvudet, näbbhållning och jämnheten i det mörka i nacken. Här är den ojämn och islom bör övervägas, precis som Pierre gjorde!

Foto: Pierre Blankensvärd

vid strandpromenaden 20 oktober, ett ex sågs i Domarkärret 13 oktober och vid Boglundsängen 1-2 ex 14-24 oktober. Ett ex av **rödspov** har setts både vid Oset och Rynningeviken 6-26 oktober och ett ex också vid Rysjön och Löten, Kvismaren, 6, 18 och 20 september. Vid Rynningeviken sågs en **myrspov** 13-14 september. En **smalnäbbad simsnäppa** sågs vid Almbyängen och Ormestaängarna Oset 1-8 september.

LABBAR – UGGLOR

En **bredstjärtad labb** sågs vid Derbols naturreservat, Hampetorp, 18 oktober. Tre ex flög förbi Ormesta holme vid Oset 19 oktober och ett ex även där den 20 och ett ex den 24 okto-

ber. Ute på Storhjälmaren sågs 2 ex av kustlabb 10 september. En större flock med **dvärgmå**s sågs 12 september ute på Storhjälmaren med 70 ex. Vid Näsudden, Dimbobaden, sågs **skräntärna** med 2 ex 4 september och ett ex 9 september. En **svartärna** iaktogs 5 september ute på Storhjälmaren och ett ex 6 september vid Näsudden, Dimbobaden. En **hök-**

uggla är rapporterad ifrån Boda, Hammar, 16 oktober. En **hornuggla** sågs 20 november vid Västra rakan, Kvismaren. **Jorduggla** har setts vid Oset, Rynningeviken, och Kvismaren 29 oktober-24 november med ett ex.

NATTSKÄRROR - TRASTAR

En **nattskär** sågs 3 och 5 september i Sköllersta, en i Gällersta 4 september och en vid Kvismaren 12 och 19 september. **Kungsfiskare** är flitigt rapporterad denna höst från 13 olika lokaler. Vid Tullängsskolan i Örebro sågs en **härfågel** 8-11 oktober. **Gråspett** har setts vid fågelmatningar. I Arvaby från 14 september och i Flyhagen, Ånnaboda sågs arten från 9 november. **Tretåig hackspett** observerades

vid Garphyttans nationalpark 5 september och 31 oktober och vid Lugnets idrottsplats ett ex 13 oktober. **Berglärka** sågs med 2 ex på ön Valen ute i Hjälmaren 7 oktober. **Rödsstrupig piplärka** är regelbundet rapporterad fram till 28 september från flera olika fågellokaler. En **skärpiplärka** sågs vid Läppe småbåtshamn 4 ok-

Mindre sångsvan vid Vibysjön. 2 ex till höger, biter ifrån mot en vanlig sångsvan. Notera mer utbrett svart på näbben och kortare hals (det senare svårt att avgöra om de båda arterna inte ses tillsammans)

Foto: Mårten Gustavsson

Rödhalssad gås ses inte ofta i Närke. Detta ex dock fotat utanför Vadstena.

Foto: Håkan Svensson

tober, ett ex vid Rysjön, Kvismaren 11 oktober och vid Strandpromenaden, Rynningeviken, ett ex 9-11 november. **Blåhake** är flitigt rapporterad fram till 24 september från många olika lokaler.

SÅNGARE - KARDINALER

Gräshoppsångare har ringmärkts vid 3 olika tillfällen i september. Den 7 en vid Rynningeviken och 12 och 20 en vardera vid Kvismaren. En **vassångare** ringmärktes 12 september vid Kvismaren. En **höksångare** sågs vid Näsbybäcken, Oset, 1-3 september och ett ex ringmärktes vid Aldammen 3 september. En **mindre flugsnappare** ringmärktes 2 september vid Ässön. **Pungmes** har noterats vid Löten och Åslaholmen, Kvismaren, 4-26 september med

1-2 ex. **Bändelkorsnäbb** sågs i Sköllersta 3 september ett ex sågs vid Fågelåsen, Nysund, 7 september och ett vid Ässkog 17 september, vid Örebro universitet ett ex 21 oktober, ett ex i Kumla 23 oktober och vid Markasjön ett ex 28 oktober och ett ex i Markaskogen 2 november. En **tallbit** sågs i Hampetorp 18 oktober.

Snösparv har setts från 18 oktober perioden ut vid Rynningeviken. Arten är även observerad vid Oset och Kvismaren med som mest 11 ex. **Lappspurv** är rapporterad med 1-2 ex 7 september - 31 oktober från Oset, Kvismaren, Sköllersta, Karlslund och Hjortkvarn.

Foto: Håkan Svensson

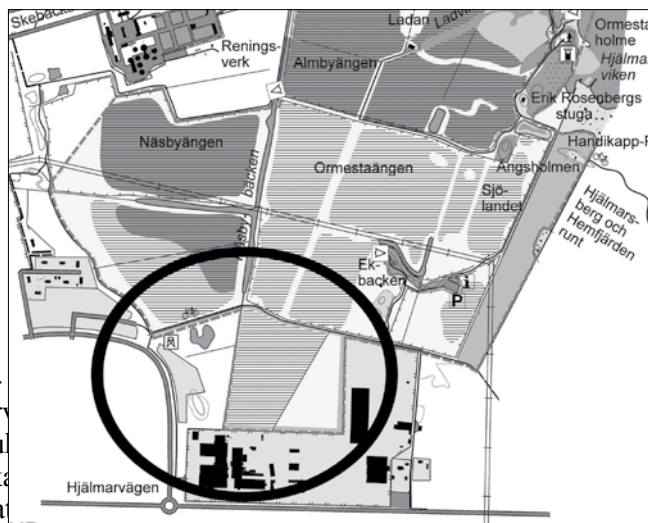
Skärpiplärka. I Närke oftast förväxlad med ängspi-plärka. Lägg märke till bl.a. mörkare benfärg, större näbb och allmänt murrigare färgsättning med inte lika kontrastrikt bröst.

Ny våtmark anläggs i Osets naturreservat¹

Per Wedholm

Under oktober började Örebro kommun sitt arbete med att anlägga en ny våtmark i södra delen av Oset. Det är åkermarkerna norr om Ormesta slakteri, som nu omskapas till ännu en attraktiv plats för änder och vadare i reservatet. Idag används inte åkrarna för jordbruk, markerna nyttjas av få fåglar. Enstaka par av sånglärka och tofsvipa har häckat sommartid och grå- och kanadagäss nyttjar åkrarna som rastplats året runt. Med hjälp av en ny vall i västra delen och en pump vid Näsbybäcken kan vatten ledas in och åkrarna kommer att förvandlas till en grund våtmark. Våtmarken kommer att vara väldigt näringsrik till en början och garanterat intressant att hålla ögonen på i vår! Blir det ett besök av rödspov eller rentav något ännu mera spännande? För att framtida häckfåglar i våtmarken inte ska störas av det planerade bostadsområdet Norra Ormesta i öster anläggs även en skyddszon av buskar och träd som skärmar av. Vid Näsbybäcken planeras en ny obsplats på kullen som ger överblick över både den nya våtmarken och Näsby- och Ormestaängarna. Vintertid ska barnen i omgivningen även ha glädje av kullen som pulkabacke. 🐦

Del av Örebro kommuns Osetkarta med markering av berört område.

Vid jultiden

Jan Gunnarsson

Jag förmodar att den tidskrift Du just nu läser har kommit Dig tillhanda just omkring jul. Därför är julhelgen utgångspunkten för några rader där temat är ett helt annat.

Disney och hans värld har på flera sätt kommit att prägla senare decenniers julfirande. Kalle Anka på julafton är ett obligatorium för många. Tomtar har folk trott på i århundraden. De fanns hela året och höll sin hand över gård och folk. Till julen ställde man ut ett fat gröt till tomten. Min frus morfar befann sig i den gamla och den nya tiden samtidigt. Han tillhörde pingstkyrkan men trodde också på tomtar. Han blev 92 år och dog när han stod i vedboden och klöv ved. En sådan död kunde jag

¹ Naturreservatet Oset bildades 1968 och utvidgades 2002. År 2010 slogs Oset och Rynningevikens naturreservat ihop och utvidgades. Reservatet ligger bara tre kilometer från Stortorget i Örebro och har genom detta goda läge blivit stadens uterum – året om. Området ingår i EU-nätverket Natura 2000. Förvaltare och markägare är Örebro kommun och reservatet har en areal på ca 670 hektar. Årligen ses drygt 200 fågelarter i reservatet.

gärna unna mig själv och många andra.

Men det var en bisak. Tomten i Disneys version brukar anlända genom skorstenen. Därför är skorstenen den röda tråden i den här krönikan. För några år sedan hade familjen samlat för att fira julafton hemma hos oss. Äldste sonen med familj gästades av näst äldste sonen med sambo. Efter julfirandet begav de sig hem till den nybyggda villan för att avsluta dagen som nu var förvandlad till midnatt. Då om någonsin borde eventuella tomtar ge sig tillkänna. Direkt när de kom in i huset hörde de konstiga ljud från skorstensröret alldeles ovanför braskaminen. Rätt snart stod det klart att det fanns en levande varelse därinne. Hade den moderna gjutjärnspipan blivit för trång för den sedvanlige jultomten? Kaminluckor öppnades, belysning ordnades och en spegel stoppades in för att göra det möjligt att se uppåt. Där skymtade ett par fötter. Nu fick de skruva isär halva kaminen, en av dem tog på sig handskar och kunde strax hala fram den som fört oväsen därinne. Det var en kattuggla, nu alldeles svart. Den bars ut på altanen och släpptes. Den flaxade bort i natten.

Det är ju märkligt det där att somliga fåglar nödvändigt ska ge sig ner i trånga skorstenar. Kajor tycks vara särskilt villiga att lägga sina bon långt nere i skorstenspipor. Hos mina föräldrar började kajor visa ett närgånget intresse för skorstenarna. Jag försåg dem med galler av kraftigt trådnät upptill och trodde att kajorna nu var utestängda. Men uppe på bostads- husets skorsten räckte inte gallret riktigt till, ett par centimeters glipa var till synes på ena sidan, kanske var den något större. Några år senare ringde föräldrarna och talade om att

nu är det kajor i skorstenen. Men det kunde väl ändå inte vara möjligt. Jag klev upp på taket och tittade ner i skorstenen. Jo, dessvärre, i en av piporna som var igenmurad nedtill och inte längre i bruk, låg ett bo med två vita ägg. Tänk att fåglarna kunde krängla sig ner förbi gallret och upp igen. Det gick ju inte an att ha ett kajbo där, och då artens fortbestånd inte direkt kunde anses hotad skred jag till verket med att ta bort äggen och boet. Det hela var långt ner men det gick att plocka upp först äggen och sedan boet med en äppelplockare, en sån där bra, som bringas att gapa genom att man i sin egen ände av stängen trycker in ett ”kopplingshandtag”. Efter det blev det ett absolut heltäckande galler på skorstenen. Har ni förresten en sån där äppelplockare till salu? I så fall köper jag den genast, jag har sökt i flera år utan resultat.

Samma skorsten kom långt tidigare i blickpunkten på grund av en mystisk händelse. Vi hade varit borta under dagen och fann vid hemkomsten omkullvälta blomkrukor och annan oreda i huset. Dörren var låst och fönstren hela. Det var verkligen ett mysterium. En tid av undran följde över vad som hänt men min mor tyckte sig se några svarta fläckar på muren ovanför spisen. En dag återkom marodören. Det rasslade i skorstenen och in genom imventilen kom en ekorre på besök, vägled av det förföriska matoset.

Ett modernt hus har sällan en vanlig skorsten men det finns ofta en köksfläkt och ett rör upp genom taket från den. Vi bodde i ett sådant hus i femton år. En dag hörde vi hur det viftade och slog inne i fläktutrymmet trots att fläkten var avstängd. Första tanken var: En råtta! En mus hade någon tid tidigare lyckats ta sig ner i städskrubben och där slagit sig till ro i en sorts necessär tillhörig hustrun, där reaktionen när de såg varandra i ögonen blev omedelbar hos båda. Men nu lät det i köksfläkten. Vi tog bort kryddhyllan för att komma in i utrymmet, ljuden fortsatte. En kasse togs fram, slangen från fläkten skruvades loss och kassen hölls tätt runt slangen. Något damp ned i kassen. De yngre sönerna som då var i den lägre skol-

trio tryck

Tel. 019-20 74 30 • Box 1504 • 701 15 Örebro
www.triotryck.se • triotryck@triotryck.se

har bidragit till detta nummer av
Fåglar i Närke

I Sverige finns två färgvarianter av kattuggla, grå respektive rödbrun. Att man inte kan bedöma färgvariant på en unge är uppenbart då den är grå medan föräldern är rödbrun. Huruvida det finns sotbrun variant har ännu inte konstaterats.

Foto: Jan-Olov Ragnarsson

åldern höll ihop kassen och gick ut på gården där den öppnades. De tömde ut en gråsvart pilfink som strax flög iväg, helt oskadd.

Min far arbetade som murare och var dessutom biodlare. Lite då och då ringde folk utifrån omgivningarna och talade:

Det sitter en bisvärm i skorsten å det måste väl vara dina bin. Du får komma hit å ta bort dom.

Det kunde mycket väl vara någon annans bin men min far var en hygglig karl som tog med en svärmlåda och tog rätt på bina. Vet ej hur han fick ut dem. Vid andra tillfällen ringde folk som fått ett kajbo i sin skorsten och ville ha hjälp. Ett fall var besvärligt och jag tror han fick ta upp ett hål i muren under boet. Där satte han eld på alltsammans och beskrev sedan händelsen:

– Det brann förskräckligt, det stod som en blåslampa ur skorsten!

Det var en så kallad naturmetod som kom till användning, ehuru inte helt riskfri.

Skorstenen har också fått sin plats i den senaste beskrivningen av hur barn kommer till världen. Förr var det ju mera naturligt, när

mödrarna födde hemma, vilket säkert inte skedde helt ljudlöst och den befintliga barnaskaran inte var längre bortmotade än att de förstod vad som skedde. Men senare i tiden skulle allt sådant omfattas med hysch-hysch. Kan det ha varit Disney även den här gången:

Små bebisar kommer hit inlindade i ett knyte som hålls i näbben av en stork som kommer flygande. Väl framme vid rätt hus släpper han ner knytet genom skorstenen och familjen får ta emot sin lilla bebis. Numera i flerfamiljshusens

och skorstensbristens tid, och i den tid när den sakliga upplysningen når långt ner i åldrarna har den förklaringsmodellen alltmera fått ge vika. Ändå gläds vi oerhört åt att den vita storken genom människans försorg så sakta börjar återvända till de skånska markerna och vi hoppas naturligtvis att hans släkting odinsvalan åter skall lyckas etablera sig här. 🦅

Ungdomsaktiviteter - Se www.sofnet.org/nofnet/aktiviteter under rubrik ungdomsgruppen.

Tjejaktiviteter - Se www.sofnet.org/nofnet/aktiviteter under rubrik Tjejgrupperna.

Exkursioner och resor våren 2015

Lördag 3 januari - Artrace första lördagen efter nyår. Har du inte varit med förut? Nu är

det dags! Anmäl dig och kompisen/kompisarna till den här aktiviteten. Ställ upp i den klassiska varianten eller i den nya snabbt växande ekologiska klassen där du bara utnyttjar miljövänliga färdmedel. Start 00:00 och målgång kl 16:00 på Gröna Grodan i Örebro, där vinnarna koras.

Anmäl ditt lag bestående av minst två personer till Håkan Persson med ett sms till 076-551 56 81 eller maila hakan.persson@nof-net.se Har du ingen att tävla med? Kontakta Håkan så ordnar han plats i ett lag. Se NOF:s hemsida för ev. uppdatering av info.

Fredag 3 – måndag 26 januari - Vinterfåglar in på knuten. Hela Sverige räknar fåglar vid fågelborden. Välj ditt eget fågelbord eller kom till Rosenbergsstugan i Oset. På lördag och söndag förmiddag 8:00 – 12:00 finns någon från NOF på plats och leder räkningen. Hjälptill att utöka kunskapen om våra vinterfåglar du också. Det är enkelt och kravlöst men gör stor nytta. Mer information kommer på www.sofnet.org i januari.

Lördag 31 januari – Atlasinventeringsträff. Alla som är intresserade av atlasinventeringen är välkomna. Vi kommer 2015 att komplettera vissa artgrupper och vissa atlasrutor och till det behövs resurser och frivilliga. På årets möte går vi igenom läget och planerna för de punktinsatser som vi vill genomföra under 2015. Plats: Länsstyrelsen, Stortorget, Örebro. Tid: 10:00 - 14:00. Vi bjuder på kaffe/te och lunchmacka. Anmälan till Ronnie Lindqvist tfn 070-262 14 17 mail: lindqvist_ronnie@hotmail.com eller till Michael Andersson tfn 0730-52 36 75 mail: primus@telia.com

Söndag 1 februari - Vinterexkursion till Garphyttans nationalpark. Grill och skåda i ett av Närke vackraste vinterlandskap. NOF och ÖNF genomför traditionsenligt den här exkursionen första söndagen i februari. Överraskningarna finns där ute i skogen, kanske får vi se den diskreta tretåiga hackspetten eller någon annan vinterbekant. Klä dig varmt, ta med något att grilla och följ med.

Ekonomas
Redovisningskonsult AB

Telefon 019-58 10 45

har bidragit till detta nummer av
Fåglar i Närke

Samling vid p-platsen, Garphyttans nationalpark kl 9:30.

Lördag 14 – lördag 21 mars - Ugglevecka. För tredje året i rad arrangerar NOF en ugglevecka med ugglelyssningar på flera håll i landskapet. Eftersom ugglor är nyckfulla och väderberoende bestämmer vi ganska sent vart vi åker. När det närmar sig kommer mer information på www.sofnet.org/nofnet om var, när och med vilken ledare det blir. Välj den kväll som passar dig bäst!

Lördag 21 mars - Ugglerrace. Under NOF:s ugglevecka arrangerar atlasinventeringen en av sina populära och lättsamma tävlingar. Den här gången med syfte att komplettera med fler ugglerrapporter i olika delar av vårt landskap. Tävligen äger rum lördagen 21/3 från skymningen till midnatt. Man anmäler sig på tisdagen den 17/3 då man får ett område tilldelat och några dagar på sig att rekognosera. Häng med på det här och gör en viktig insats för kartläggningen av Närke fågelfauna. Fler och mer detaljerade regler för tävlingen kommer på NOF:s hemsida när det närmar sig. Ansvarig: Michael Andersson 0730-52 36 75 mail: primus@telia.com

Söndag 12 april - Vårexkursion till Yxnäset. ÖNF arrangerar även i år traditionsenligt den här trevliga exkursionen. Stövlar behövs och även något att grilla. Samling vid p-platsen i Bondevrak kl 9:00. För vägbeskrivning ring Gunnar Nilsson som är ledare, tfn 070-961 14 45.

Vid behov av ytterligare information kontakta Rolf Hagström 019-23 44 75, 076-142 17 21. Se även NOF:s hemsida www.sofnet.org/nofnet för sena uppdateringar av programmet.

Vid alla exkursioner utgår en frivillig avgift på 20:-- till vår fågelfond. Om du vill ha hjälp med skjuts vid våra exkursioner kontakta respektive ledare. Bilresor betalas direkt till förare med 7 kr/mil och resenär. (Rekommendation från styrelsen fr.o.m. 2014.) Vid resor med övernattnig tas en mindre avgift ut av deltagarna för administration och till vår fågelfond.

Program inomhusmöten 2015

Torsdag 15 januari kommer Benny Fredriksson, känd för sin stora fågelmatning i Garp-hyttan. Han har alltsedan han arbetade i Vietnam 1975 - 1983 regelbundet besökt Sydostasien. Han kommer att visa bilder och berätta om sina resor i Kambodja, Laos, Thailand och Vietnam.

Torsdag 19 februari Välkomna på NOF:s Årsmöte och därefter visar naturfotografen Torbjörn Arvidson ett spännande bildspel enligt traditionen.

Torsdag 19 mars Urban Rundström presenterar Nattkärran - mörkets mindre kända fågel. Han har under 5 år bedrivit ett projekt genom att ringmärka nattskärror och sedan följa deras förehavanden under många nätter. Välkomna på ett mycket spännande föredrag!

Torsdag 16 april Välkomna till ett mycket spännande föredrag om Flyttfåglars resor i när och fjärran – ny kunskap genom ny teknik. Professor Susanne Åkesson kommer att berätta om de nya spännande insikter om flyttfåglarnas förehavanden som de kommit fram till med hjälp av den nya följningstekniken. I två närstående projekt i Östersjön, ett på Stora Karlsö och det andra i Nordupplands skärgård, studerar de födosök, rörelser kring häckningsplatsen och flyttning hos sillgrissla och silltrut (Stora Karlsö), samt skräntärna, silltrut, havstrut, gråtrut och fiskmås (Fågelsundet, Norduppland) med hjälp av GPS loggar med hög precision och trådlös dataöverföring.

Inomhusmötena äger rum kl 19 i Vasakyrkan, Vasagatan, Örebro

Ringmärkta fåglar

Ringar från döda eller avlästa data från levande fåglar sänds till:

Naturhistoriska riksmuseet, Ringmärkningscentralen, Box 50 007, 104 05 Stockholm tel. 08-5195 40 80. Fax 08-5195 42 44.

Uppge plats, omständigheter som dödsorsak, tid m m för fyndet.

Rapportera via webb:

www2.nrm.se/rc/rc-formular.html.se

Fågelakuten

Besvarar frågor om skadade eller tillvaratagna fåglar. Tar hand om skadade fåglar för rehabilitering. E-post: fagelakuten@telia.com. Se även vår hemsida: www.sofnet.org/nofnet/om-nof/fagelakuten.

Fågeldoktor'n

Staffan Ullström, Gällersta 244, 705 94 Örebro, tel. 019-23 92 37, 076-712 18 88

Övriga

Leif Sandgren, Örebro, tel. 070-256 73 95

Tage Carlsson, Vretstorp, tel. 0582-66 00 11

Leif Bertilsson, Fjugesta, tel. 0585-311 46

Ulla Wallin, Frövi, tel. 0581-331 79

Statens vilt

Den som påträffar ett dött djur av nedanstående arter skall anmäla detta till polisen för vidarebefordran till något av landets större naturhistoriska museer.

Artlista för fåglar:

Fiskgjuse	Svarttärna
Bivråk	Storkar
Örnar	Rördrom
Glador	Lunnefågel
Kärrhökar	Salskrake
Falkar	Svarthalsad dopping
Tornuggla	Skärfläcka
Hökuggla	Gråspett
Berguv	Vitryggig hackspett
Fjälluggla	Mellanspett
Lappuggla	Kungsfiskare
Slaguggla	Härfågel
Fjällgås	Blåkråka
Skräntärna	Sommargylling

NOF:s försäljningsmaterial

NOF-kåsa, mörkgrön, m. NOF-logga	30 kr
NOF-dekal små	3 kr/st
stora	10 kr/st
Artlista Närke	gratis
Småfågel-, grå flugsnappar och starholk	75 kr/st
Knip- och uggleholk	400 kr/st

NOF-keps, svart med
broderad vit logga
i storlek för alla. 150 kr/st
Porto + frakt tillkommer

Vill du handla? Vänd dig till **Bengt Jalsborn**
Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro, Tel. 019-12 70 80,
070-113 47 99. E-post: b.jalsborn@gmail.com

Regionala rapportkommittén (Rrk)

Sammanställande:

Johan Åhlén Tel. 070-536 62 91
Pålsbodagatan 13 70218 Örebro
epost: johan.ahlen@hotmail.com

Övriga medlemmar:

Ola Erlandsson, Magnus Friberg,
Ove Pettersson och Andreas Sandberg

NOF:s tjejgrupper

Annika Lorin, Tel: 019-24 48 46
Ami Sundén, Tel: 070-944 73 00

NOF:s Ungdomsgrupp

Vakant! Kontakta **Ronnie Lindqvist** 070-262
14 17 eller **Hans Waern** 070- 492 53 51

Osetkommittén

Kommittén för skötsel av naturreservatet Oset-Ryn-
ningeviken. NOF:s representant är:
Leif Sandgren, Tuppa Klaras väg 18, 702 29 Örebro
Tel. 070-256 73 95. E-post: leif.sandgren@telia.com

Svansjön Tysslingen

NOF:s representant i stiftelsen:
Helny Olsson, Arvaby, 719 95 Vintrosa, Tel 019-29
90 03 eller 070-5762981. E-post: helny@telia.com

Skjutfältsbesök?

Planerar du utflykt till Kilsbergen och skjutfälten
kan du kolla på webbplats www.skjutfalten.se
vilka dagar dessa är avlysta.

Kamakura

Nyhet!

Kamakura EDV-81 25-55x W

Innehållsförteckning

Omslagsbild: Tofsmes	1
Ordföranden har ordet Hans Waern	1
Nominera kandidater till Årets Gulsparvinsats	4
NOF-resa, Runde - Norges mest lättillgängliga fågelberg	4
Kallelse till årsmöte 2015 Styrelsen	5
För vem klämtar mesklockorna? Anastasia Valenta	5
Nya NOF-medlemmar	5
Exkursionen till Yxnäset 2014-10-19 Gunnar Nilsson	8
Rävahänget Kent Halttunen	8
EuroBirdwatch Kent Halttunen	9
Återskapade fågelöar vid norra Hjälmarsstranden Ulf Eriksson	10
Studiecirkelar 2015	14
Gråtrasten och kungens fågel Pär O Wendelstam	15
NOF:s Falsterboresa 24-28/9 2014 Jan och Britt-Louise Korslid, Anders Eriksson, Ami Sundén och Åsa Bengtsson och Marianne Johansson	17
Ölandsresa 2014 Åke Lorin	21
Oktober 2014. Höstrappport från Beidaihe Leif Sandgren	25
NOF:s ungdomsgrupp behöver ny ledare Ronnie Lindqvist	26
Västkustresa till Hönö Kent Halttunen	26
Atlasinventeringen går nu mot sitt slut Ronnie Lindqvist	27
I ett båthus på Valen Text och foto: Ulf Eriksson	28
OBSat i Närke marker perioden sept - nov 2014 Hans Waern	28
Vid jultiden Jan Gunnarsson	32
Program	34